- [2021] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 458

ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ

- v.
- ਰਾਜੇਂਦਰ ਐਨ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ
- (2014 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9108-9109)

- ਜੁਲਾਈ 20, 2021

- [ਆਰ. ਐਫ. ਨਰੀਮਨ, ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ ਅਤੇ ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਈ, ਜੇ.ਜੇ.]

- ਸੰਵਿਧਾਨ (97ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2011 - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ

- 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ, ਜਿਸ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਗ (ਆਰਟਸ 243 ਤੋਂ 243 ਤੱਕ) ਨੂੰ 'ਸਹਿ- ਸਹਿ-ਅਧਿਆਇ' ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ

  - ਓਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ - ਕੀ ਭਾਗ 9 ਬੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ - ਕਿਹਾ: ਭਾਗ 9 ਬੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

- 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - 7 ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ 32, ਸੂਚੀ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ, ਭਾਗ ਆਰਟੀਕਲ 246 (3) ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ
- 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

  - ਓਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਰਧ-ਸੰਘੀ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਭਾਗ , ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ

- ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੋਵਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਸ਼ਟੀ - ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸੋਧ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ - ਸੰਵਿਧਾਨ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਹੈ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਭਾਗ 9 ਬੀ (ਆਰਟਸ 243ਜ਼ੈਡਐਚ ਤੋਂ 243ਜ਼ੈਡਟੀ); ਆਰਟੀਕਲ 368 (2) ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲ V,
- ਸੂਚੀ , ਐਂਟਰੀ 32 – ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ।

  - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 – ਭਾਗ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਟਸ 243 ਤੋਂ 243 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ) ਸੰਵਿਧਾਨ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 368 (2) ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਭਾਗ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਪਾਇਆ ਗਿਆ
  - ਆਰਟੀਕਲ 368 (2) ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਸ਼ਟੀ - ਕੀ, ਚਾਹੇ ਭਾਗ ਹੋਵੇ

- 458

- ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੁਆ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਇੱਕ ਰਾਜ, ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹਨ - ਹੋਲਡ (ਆਰ.ਐਫ. ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. [ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਈ, ਜੇ.]) (ਬਹੁਮਤ ਅਨੁਸਾਰ) – ਸੰਵਿਧਾਨ 97 ਸੋਧ ਐਕਟ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਪਰ
- ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਪੂਰੀ ਸੋਧ ਅਜੇ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਵੇਗੀ
- 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਹੈ
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ "ਹੋਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ" ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹਨ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਜ
- ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ "ਹੋਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ" ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ-
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੇ.)
- (ਅਸੂਹਿਮਤੀ) - ਵੱਖਰੇਪਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਸ਼ਚਤ ਬੁਨਿਆਦਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਆਰਟੀਕਲ 243 ਤੋਂ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ
- ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਟੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਲਈ ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈੱਡਆਰ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਐਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ
- ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ (ਆਰਟੀਕਲ 243 ਤੋਂ 243) ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਬੁਰਸ਼ ਨਾਲ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਧਾਰਾ 243 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ
- ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਐਸ ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ - ਸੰਵਿਧਾਨ (97ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2011 - ਸਿਧਾਂਤ
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ - ਉਪਯੋਗਤਾ - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ।

    - ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

      ਕਿਹਾ:

    - <u>ਪੁਰ ਆਰ. ਐਫ. ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. (ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਈ, ਜੇ.)]</u>

- ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਅਰਧ-ਸੰਘੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਘੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਝੁਕਾਅ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ

- ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ 2 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 246 (3) ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ

  ਪਰ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਅਰਧ-ਸੰਘੀ। [ਪਾਰਸ 57, 58] [517--]

- ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 246 ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਤਿੰਨ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 246 (1) ਅਤੇ 246 (2) ਅਤੇ 'ਅਧੀਨ' ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੈਰ-ਅੜਿੱਕੇ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ
  - ਆਰਟੀਕਲ 246 (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਫੈਡਰਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਸਰਵਉੱਚਤਾ, ਅਰਥਾਤ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
  - ਇਹਨਾਂ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਓਵਰਲੈਪ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਜਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਓਵਰਲੈਪ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਤੇ ਅਸਮਰਥ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਚੌੜਾਈ
- ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸੂਚੀ 1 ਜਾਂ ਸੂਚੀ 3 ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਓਵਰਲੈਪ ਦੁਆਰਾ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਪਾਰਸ 16, 17) [491-; 492--]

- ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਖਰੀ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 43,
- ਜੋ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਮੇਤ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਇਨਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ
  - ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਐਂਟਰੀ 44 ਸੂਚੀ 1, ਜੋ ਐਂਟਰੀ 43 ਨਾਲੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਇਕ ਰਾਜ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ. ਜਦੋਂ ਮਲਟੀ ਸਟੇਟ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ,
  - ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਐਂਟਰੀ 44 ਸੂਚੀ 1 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 23][497-ਈ-ਜੀ]

- ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰ ਹਨ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ
- ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 'ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ' ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ
  - ਚਿੰਤਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਵਜੋਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਰਥਾਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ

- ਉਹ ਸਮਾਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਓਵਰਲੈਪ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸੰਘੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਹਿ-
- ਓਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹੈ, ਜੋ ਸੂਚੀ 2 ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 246 (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।
- [ਪੈਰਾ 26] [499--]

  - ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਧਾਰਾ 368 (1) ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੀ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ

- ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨ, ਭਿੰਨਤਾ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਸੋਧ ਕਰਨਾ
  - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬਾਰੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਧਾਰਾ 4 ਵਰਗੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ
  - ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 368, ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
  - ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੇਵਲ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ
  - ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ /
- ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ। [ਪਾਰਸ 27, 28 ਅਤੇ
  - 29][500-; 501--]

  - ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਭਾਗ 5 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਭਾਗ 6 ਦਾ ਅਧਿਆਇ 5 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ
- ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ, ਅਤੇ ਭਾਗ ਦਾ ਅਧਿਆਇ 1 ਜੋ
  - ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਧਾਨਕ ਸਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਫਿਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) 7 ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 7 ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ 2 ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। (ਪਾਰਸ 30, 31) [501-
- -]

  - ਜੇ ਕਿਸੇ ਸੋਧ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ
- ਬਿੱਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

- ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 73ਵੇਂ ਅਤੇ 74ਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੋਧ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭਾਗ 9 ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭਾਗ 9 ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, 97 ਵੀਂ ਸੋਧ ਜੋ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ
    - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਆਇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ
- ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। [ਪੈਰਾ 32] [501--; 502--]
    - ਸੰਸਦ ਦੀ 'ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ' ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਧਾਰਾ 368 (1) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
- ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੂਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ।
    - ਸੰਸਦ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਧਾਰਾ 368 ਦੇ ਉਪ-ਆਰਟੀਕਲ 2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
- ਅਸਲ ਸੀਮਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਤਾਂ ਹੀ ਪਾਸ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਏ। [ਪੈਰਾ 33] [502--]
    - ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਜਾਂ ਠੋਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ
- ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਆਧਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ
    - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟੈਸਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸ਼ੰਕਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਿਹੋਤੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੁਆਰਾ ਬੋਲੀ ਗਈ "ਤਬਦੀਲੀ"
- ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਿੱਧਾ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ
    - ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨ, ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ। ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ
- ਸੰਵਿਧਾਨ, ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗੀ। (ਪਾਰਸ 36, 37 ਅਤੇ 56) [504--; 516--; 517-]
    - ਬਿਲਡਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਕੇਸ ਅਤੇ ਸੀਰਵਾਈ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ

H

- ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ 7
  ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵੀ ਇੱਕ 'ਤਬਦੀਲੀ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।
- ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਤਬਦੀਲੀ
- ਧਾਰਾ 368 (2) ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ
- ਅਜਿਹੇ ਤਬਾਦਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਜੇ ਵਾਧਾ ਜਾਂ ਕਟੌਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
- ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਫਿਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਤਬਦੀਲੀ, ਜੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ
- ਪੁਸ਼ਟੀ। [ਪੈਰਾ 60] [520--]

- ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਫਾਰਮ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੱਤ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਪਵਾਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ "ਸਹਿਕਾਰੀ" ਹੈ
  - ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ" ਦਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਜੋੜ ਕੇ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਸਥਾਰ ਜਾਂ ਕਟੌਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ <u>ਅਸਲ ਵਿੱਚ</u> ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ
  - ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ
  - ਐਂਟਰੀ 32 ਲਿਸਟ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਘਟਾਉਣਾ,
  - ਦੁਬਾਰਾ, <u>ਅਸਲ ਵਿੱਚ</u> ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੁਬਾਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ. ਇਹ ਕੋਈ ਪਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਐਂਟਰੀ 32 ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਜਾਂ ਮਿਟਾ ਕੇ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
  - ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਰਾਹੀਂ, ਅਰਥਾਤ, ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਜੋੜਨਾ ਧਾਰਾ ੩੬੬ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਭਾਗ ਜੋੜਨਾ। [ਪੈਰਾ 61] [520--; 521--]

- ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 9 ਬੀ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਤੋਂ 243 ਤੱਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ
  - ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਜੋ ਐਂਟਰੀ 32 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁਣ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ
  - ਕਟੌਤੀਆਂ। ਦਰਅਸਲ, ਆਰਟੀਕਲ 243 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ

- ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਭਾਗ 9 ਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਟੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
    - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ।
- (ਪਾਰਸ 64, 65) [521--; 523--]
    - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 9 ਬੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 246 (3) ਅਤੇ ਐਂਟਰੀ 32, ਸੂਚੀ 2 ਨੂੰ ਅੱਖਰ ਵਿੱਚ 'ਬਦਲਿਆ' ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। 'ਤੇ
- ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਂਟਰੀ 32, ਸੂਚੀ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ
    - 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ, ਭਾਗ 9 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 246 (3) ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ 7 ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ
- ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਰਧ-ਸੰਘੀ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਭਾਗ 9 ਬੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੋਵਾਂ ਅਧੀਨ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ
    - ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ। [ਪੈਰਾ 67] [524--]
    - ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ 9 ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
        - ਸੰਵਿਧਾਨ (73ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1992 ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (74ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1992 ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਗ 9ਏ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ 73ਵਾਂ ਅਤੇ 74ਵਾਂ
- ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ
    - ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੇਖਣਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਭਾਗ 9 ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਗ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਭਾਗ ਅਤੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ - ਦੇਖੋ ਲੇਖ
- 243ਸੀ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243ਆਰ। ਦੁਬਾਰਾ, ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਰਟੀਕਲ 243 ਅਤੇ 243 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਭਾਗ ਅਤੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ
    - ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਗ ਅਤੇ ਵਿੱਚ ਲੇਖ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ

H

- 243ਓ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 243 ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136, 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ 73 ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੋਵਾਂ ਤਹਿਤ ਸੋਧਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ।
- ਕਿ ਧਾਰਾ 136 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਧਾਰਾ 136 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 5 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ); ਆਰਟੀਕਲ 226
- ਅਤੇ 227 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਜੋ ਭਾਗ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ
- ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ V); ਧਾਰਾ 246 (3) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 11 ਦੇ ਅਧਿਆਇ 1 ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ); ਅਤੇ ਐਂਟਰੀ 5 ਸੂਚੀ 2, 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵੀ ਸੀ
- ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਯੋਗ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵੱਲੋਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਥਾ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ 73 ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
- ਅਤੇ 74 ਸੋਧਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ 97 ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। (ਪਾਰਸ 68, 69) [524--; 525--]

- ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
  - ਭਾਗ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ, ਆਰਟੀਕਲ 245 ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 246 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ 7 ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ
  - ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਧਾਰਾ 246 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਭਾਗ 9 ਬੀ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜੋ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ
  - ਦਲੀਲ ਘੋੜੇ ਦੇ ਅੱਗੇ ਗੱਡੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇੱਕ ਕਲਾਸਿਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸੋਧ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਫਿਰ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 246 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ 2 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
  - 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਫਿਰ ਭਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ,
  - ਸੋਧ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਸ
  - 70, 71][525--]

- ਫਿਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 28 ਵਿੱਚੋਂ 17 ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ,

- ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
    - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ। ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਕਿ ਕੋਈ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ
- 97ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਿਆ
    - ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾਓ। ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਗਰਿਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਾਰਟਰ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਵਿਅਕਤੀ, ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ। [ਪੈਰਾ 72] [525--; 526- -]
        - 10.1. ਫਿਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਭਾਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਭਾਗ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇੱਕ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ,
- ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ "ਹਵਾਲੇ" ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਕਰਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਧਾਰਾ 243 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ
    - ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਗ 9 ਬੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹਿੱਸਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ 97ਵਾਂ
- ਸੋਧ ਐਕਟ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਹੈ
    - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ "ਹੋਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ" ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹਨ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ
- ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ "ਹੋਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ" ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ। ਆਰਟੀਕਲ 246ਜ਼ੈੱਡਆਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿ-
    - ਓਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਉਪ-ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਛੋੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਬਚਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ. [ਪਾਰਸ 76, 77] [531--; 532--]
- 10.2. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ
    - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੋਧ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਦੋ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
- ਕਾਰਨ[ਸੋਧੋ] ਜੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

- ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨ, ਫਿਰ ਕਿਹੋਟੋ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਲੋਹੈਨਕੇਸ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹੀ ਤਰਕ ਫਿਰ ਪੂਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ ਸੋਧ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
- ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ
- ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੋਧ ਦੀ ਸਮੁੱਚਤਾ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਦੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ
- ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,
- ਇਸ ਤਰਕ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 43 ਬੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿ-ਰਾਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਓਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਚਿੰਤਤ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 77] [532--; 533--
-]

- ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 246 (3) ਨਹੀਂ ਹੈ
  - ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਧਾਰਾ 246 (4) ਯੂਨੀਅਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
  - ਖੇਤੁਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਸਦ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ
  - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
  - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਗ 9 ਦੁਆਰਾ 7 ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਉਹ ਸਿਰਫ ਭਾਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ
  - ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਉਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
  - ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇ "ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ" ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਗ 9 ਦੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 78] [533--]
- ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ
  - ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ ੯ ਬੀ ਦੀ ਸਮੁੱਚਤਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ-
  - ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ
  - ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼। [ਪੈਰਾ 80] [534--]
    - ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਬਨਾਮ ਜ਼ੱਚਿਲੂ 1992 ਸੁਪ (2) ਐਸਸੀਸੀ 651: [1992] 1 ਐਸਸੀਆਰ 686 - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।
    - ਸ਼ੰਕਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦੇਵ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [1952] ਐਸਸੀਆਰ 89; ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ [1965] 1
    - 933; ਹੋਕਸਟ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਅਵਸਥਾ

- ਬਿਹਾਰ, (1983) 3 ਐਸਸੀਆਰ 130; ਕੇਰਲ ਐਸਈਬੀ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, (1976) 1 ਐਸਸੀਸੀ 466: [1976] 1
    - 552; ਗੁਡਰਿਕ ਗਰੁੱਪ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਡਬਲਯੂ.ਬੀ. ਰਾਜ, 1995 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 707: [1994] 6 ਬੇਨਤੀ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 120; ਸਰਕਾਰ।
    - ਏ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਜੇ.ਬੀ. ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, (2005) 3 212: [2005] 2 302; ਗ੍ਰੇਟਰ ਬੰਬੇ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ
- v. ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਯਾਰਨ ਟੈਕਸ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ (2007) 6 ਐਸਸੀਸੀ 236: [2007]
    - 4 ਐਸਸੀਆਰ 823; ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮੇਟੀ, (2010) 3 ਐਸਸੀਸੀ 571: [2010] 2 ਐਸਸੀਆਰ 97; ਦਮਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1985) 2 ਐਸਸੀਸੀ 670: [1985] 3 ਐਸਸੀਆਰ 580; ਅਰਬਨ ਬੈਂਕ ਆਫ ਅਰਬਨ ਬੈਂਕ ਆਫ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਐਂਡ ਗੋਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦਾ ਅਪੇਕਸ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ v.
- ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ, (2003) 11
    - ਐਸਸੀਸੀ 66; ਥਲਾਪਾਲਮ ਸਰਵਿਸ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ (2013) 16 ਐਸਸੀਸੀ 82: [2013] 14 ਐਸਸੀਆਰ 475; ਕੇ.
    - ਦਾਮੋਦਰਸਾਮੀ ਨਾਇਡੂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ, (2000) 1 ਐਸਸੀਸੀ 521: [1999] 3 ਬੇਨਤੀ ਐਸ.ਸੀਆਰ 597; ਕੇਸ਼ਵਾਨੰਦ
    - ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ, (1973) 4 ਐਸਸੀਸੀ 225: [1973]
- ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1; ਐਮ ਨਾਗਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2006) 8
    - ਐਸਸੀਸੀ 212 : [2006] 7 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 336; ਆਈ.ਆਰ. ਕੋਏਲੋ ਬਨਾਮ
    - ਟੀ.ਐਨ. ਰਾਜ, (2007) 2 ਐਸਸੀਸੀ 1 : [2007] 1 ਐਸਸੀਆਰ 706; ਡਾ.
    - ਜੈਸ਼੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮਣਰਾਓ ਪਾਟਿਲ ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, 2021 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 362; ਭੀਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2010) 5 ਐਸਸੀਸੀ 538: [2010] 6 ਐਸਸੀਆਰ 218; ਬੀ.ਪੀ.
- ਸਿੰਘਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2010) 6 ਐਸਸੀਸੀ 331; ਬਿਲਡਰਾਂ
    - ਭਾਰਤ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1989) 2 ਐਸਸੀਸੀ 645 ਅਤੇ ਵਿਪੁਲਭਾਈ ਐਮ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮਿਲਕ ਐਮਕੇਟੀਜੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ (2015) 8 ਐਸਸੀਸੀ 1: [2015] 3 ਐਸਸੀਆਰ 997 –
    - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।
- ਗੋਲਕ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [1967] 2 ਐਸਸੀਆਰ 762; ਸੈਲੂਲਰ ਆਪਰੇਟਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਟਰਾਈ, (2016) 7 ਐਸਸੀਸੀ 703: [2016] 9 ਐਸਸੀਆਰ 1 ਅਤੇ ਡੀਸੀ ਵਾਧਵਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ
    - ਬਿਹਾਰ, (1987) 1 ਐਸਸੀਸੀ 378: [1987] 1 ਐਸਸੀਆਰ 798 –
    - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
    - 'ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ' (ਚੌਥਾ ਸੰਸਕਰਣ)
- ਸੀਰਵਾਈ, ਪੰਨਾ 3156 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.
    - <u>ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ਼, ਜੇ. (ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ)</u>
- ਆਰਟੀਕਲ 240 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹਨ
- ਭਾਰਤ ਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤ

- ਆਰਟੀਕਲ 243 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੇਵਰੇਬਿਲਟੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 2] [534-
- -]

- ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ
  ਆਰ.ਐਮ.ਡੀ. ਚਮਰਬਾਗਵਾਲਾ ਕੇਸ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 10] [542-]

- ਪਹਿਲਾ ਨਿਯਮ ਕਿੱਥੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਆਰ.ਐਮ.ਡੀ. ਚਮਰਬਾਗਵਾਲਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਰਕ ਹੈ. ਟੈਸਟ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਜਾਇਜ਼ ਭਾਗ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ। [ਪੈਰਾ 16] [552--]

- ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ
  - 97ਵੀਂ ਸੋਧ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਚੋਣਾਂ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਫੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰਤਾ ਸੀ
  - ਪ੍ਰਬੰਧਨ[ਸੋਧੋ] ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
  - ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ "ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ" ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ
  - ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਸੁਧਾਰ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸਨ,
  - ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।
  - ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਚਨਬੱਧ ਸੀ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, <u>ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ</u>, ਲੋਕਤੰਤਰੀ, ਪੇਸ਼ੇਵਰ, ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਭਾਗ
    ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 18] [554--
  - ; 555--]

- 3.3. ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਇਕਸਾਰ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
    - ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ, ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ,
- ਜਾਂ ਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਐਂਟਰੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ,
    - ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਸੈਟਿੰਗ ਅਤੇ ਤਰੀਕਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
- ਭਾਗ 9 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਤਬੱਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ. [ਪਾਰਸ 19, 20] [555--]
    - ਦੂਜਾ ਨਿਯਮ ਕਿੱਥੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਆਰ.ਐਮ.ਡੀ. ਚਮਰਬਾਗਵਾਲਾ ਕੇਸ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਅਟੁੱਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਜ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ
        - ਇੰਨੇ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਕਿ ਦੂਜੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
        - ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਬਾਕੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ, ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ, ਫਿਰ, ਵੱਖਰੀਆਂ ਅਤੇ
- ਵੱਖਰੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਜੋ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ
    - ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 21] [555--]
    - ਤੀਜਾ ਨਿਯਮ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਹ (ਪ੍ਰਬੰਧ) ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਜੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ,
- ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੂਰੇ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਵੇਗੀ. ਕਿਹੋਟੋ ਵਿੱਚ
    - ਹੋਲੋਹਾਨ ਕੇਸ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਰ.ਐਮ.ਡੀ. ਚਮਰਬਾਗਵਾਲਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੀ, ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਬਚਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
- ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ. [ਪੈਰਾ 22] [555--; 556-]
    - ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਐਂਟਰੀ 32 ਨੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ ਸਨ

- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ। ਸੰਸਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਏ ਹੈ
- ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਉਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਕ ਰਸਤੇ ਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ. 97ਵਾਂ
- ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 2012 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ
- ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
- ਕਿਹੋਤੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੰਘੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਉਤਮ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚੀਜ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ
- ਫਾਰਮ। ਇਹ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ ਲਈ ਇੱਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ
- ਰਾਜਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਕੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੋ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਭ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗੀ
- ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਜੇ ਇਹ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ
- ਆਰਟੀਕਲ 243 ਤੋਂ 243 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਸਟਰ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਚਾਹੇ ਉਹ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ, ਟੀਚਾ ਸੀ. [ਪੈਰਾ 23]
  [556--]

- ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ। ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ, ਸੱਚਮੁੱਚ,
  ਸੇਵਰੇਬਿਲਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ, ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ
  - 243 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ (ਆਰਟੀਕਲ 243ਕਿਊਆਰ ਅਤੇ 243ਕਿਊਐਸ) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਹੈ
  - ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕੀ ਉਹ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ।
  - ਕੀ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਅਤੇ 243 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਨ? ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਤੋਂ 243 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ 'ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ', ਜਿਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥ ਹੈ

- ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਜੋ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਤੋਂ 243 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਕੀ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ
- ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ? ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਲ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪੱਥਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟੇ ਜਾਣਗੇ
    - ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਂਡਨੋਰਮ ਵਿੱਚ ਹੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ
- ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ
    - ਸੰਸਦ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ (ਆਰਟੀਕਲ 243 ਤੋਂ 243) ਹਨ, ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਬੁਰਸ਼ ਨਾਲ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 243 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ
- ਬੈਸਾਖੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
    - ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ. ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹਿੱਸਾ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 243 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਭਰ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ
- ਆਰਟੀਕਲ 243 ਤੋਂ 243 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ। ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
    - ਪੱਕੀ ਨੀਂਹ 'ਤੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 243 ਅਤੇ 243 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਹਨ। (ਪਾਰਸ 25, 27, 28, 29, 30) [556--; 557- -, -; 558--]
- ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਬਨਾਮ ਜ਼ੱਚਿਲੂ ਅਤੇ ਹੋਰ (1992) ਬੇਨਪਲ।
- 2 ਐਸਸੀਸੀ 651: [1992] 1 ਐਸਸੀਆਰ 686 – ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।
    - ਆਰ.ਐਮ.ਡੀ. ਚਮਰਬਾਗਵਾਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਏਆਈਆਰ 1957 ਐਸਸੀ 628: [1957] ਐਸਸੀਆਰ 930 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
- <u>ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ</u>
    - <u>ਆਰ.ਐਫ. ਨਰੀਮਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇ. (ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਈ, ਜੇ.)</u>
    - [1952] ਐਸਸੀਆਰ 89 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 8
    - [1965] 1 933 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 8

[1992]	1 SCR 686	ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ	ਪੈਰਾ 8
[1967]	2 SCR 762	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 8
[2015]	3 SCR 997	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 10
(1989)	2 SCC 645	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 11
[1999]	3 ਬੇਨਤੀ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 597	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 11
[2016]	9 SCR 1	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 11
[1987]	1 SCR 798	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 13
[1983]	3 SCR 130	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 16
[1976]	1 SCR 552	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 17
[1994]	6 ਬੇਨਤੀ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 120	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 19
[2005]	2 SCR 302	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 20
[2007]	4 SCR 823	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 21
[2010]	2 SCR 97	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 22
[1985]	3 SCR 580	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 23
(2003)	11 SCC 66	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 23
[2013]	14 SCR 475	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 25
[1973]	ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 33
[2006]	7 ਬੇਨਤੀ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 336	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 34
[2007]	1 SCR 706	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 34
	(2010) 6 ਐਸਸੀਸੀ 331	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 57

- <u>ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇ.</u>

• [1957] 930	• 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	• ਪੈਰਾ 10
• [1992] 1 686	• ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ	• ਪੈਰਾ 14

H

- ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9108-9109 2014.
    - ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 22.04.2013 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ 2012 ਦੇ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ 166 ਅਤੇ 2013 ਦੇ ਮਿਸਕ ਸਿਵਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 890 ਵਿੱਚ 29.04.2013 ਨੂੰ।
- ਨਾਲ
    - ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 281 ਅਤੇ 282, 2020, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2825,
    - 2021 ਦੇ 2826 ਅਤੇ 2827.
    - ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਐਸਜੀ, ਪੀਕੇ ਜਾਨੀ, ਮਨੀਸ਼ਾ ਲਵਕੁਮਾਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕਾਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਜ਼ੋਹੇਬ ਹੁਸੈਨ, ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ
- ਗਰੋਵਰ, ਐਸਕੇ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇਸ਼ਮੁਖ, ਚਿਨਮਯੀ ਚੰਦਰ, ਅਮਰੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਰਾਜ ਬਹਾਦਰ ਯਾਦਵ, ਮੋਹਿਤ ਪਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਿਖਾ ਸਰੀਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਨੈਨਾ ਫੂਲ, ਸਾਹਿਲ ਐਮ ਸ਼ਾਹ, ਸ਼ਿਵੰਗ ਜਾਨੀ, ਮਾਸੂਮ ਕੇ ਸ਼ਾਹ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ
    - ਕੇ. ਸ਼ਾਹ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੇਹਾ ਸ਼ਾਹ, ਧਰੁਪਦ ਪਟੇਲ, ਅਨੂਪ ਜੈਨ, ਉਦਿਤ ਗੁਪਤਾ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬੈਦ, ਪੁਲਕਿਤ ਤਾਰੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਿਤਿਕਾ ਸਿੰਘ, ਵੀ.ਕੇ. ਮੋਂਗਾ, ਕੇ. ਮਾਰੂਤੀ ਰਾਓ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੇ. ਰਾਧਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਜਨੀ ਅਯਾਗਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹੇਮੰਤਿਕਾ ਉਹੀ,
- ਅਨਿਰੁਧ ਪੀ. ਮਯੀ, ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ।
    - ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?
    - ਆਰ. ਐਫ. ਨਰੀਮਨ, ਜੇ.
- ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ।
- 2. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ (97ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2011 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ["ਸੰਵਿਧਾਨ
    - 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ"] ਜਿਸ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਭਾਗ 9 ਬੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ 27.12.2011 ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ 28.12.2011 ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ
- ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧ ਲਈ 12.01.2012 ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਕਤ
    - ਸੋਧ 13.01.2012 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ 15.02.2012 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 22.04.2013 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭਾਗ
- ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਆਈਐਕਸਬੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ । ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ
    - ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਗ 9 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਧਾਰਾ 368 (2) ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਜੋ ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 19 (1) (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 43 ਬੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।
- ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

- ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਐਕਟਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ, 1904 ਅਤੇ
  - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ, 1912 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1919 ਦੇ ਤਹਿਤ, 'ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ' ਵਿਸ਼ਾ ਸੂਬਾਈ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 13 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ,
  - 1935 – ਸੂਬਾਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 33 ਵਿੱਚ 'ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ' ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
- ਸੂਚੀ[ਸੋਧੋ] ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ
  - ਸਮਾਂ ਸਾਰਣੀ V ਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਐਂਟਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਇਸ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਸੂਚੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:
    - ਆਰਟੀਕਲ 19. ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ
    - ਭਾਸ਼ਣ, ਆਦਿ।—
- ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ-
  - () ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਜਾਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਾ;
  - ਆਰਟੀਕਲ 43ਬੀ. ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ
  - ਰਾਜ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਗਠਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ, ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ

    ਸ

    ਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਈ ਪ੍ਰਬੰਧਨ।
- ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ
  - (ਆਰਟੀਕਲ 246)
  - ਸੂਚੀ —ਯੂਨੀਅਨ ਸੂਚੀ
- ਬੈਂਕਿੰਗ, ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸਮੇਤ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨਾ
  - ਵਿੱਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ, ਪਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ.
- ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨਾ, ਚਾਹੇ ਵਪਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਵਸਤੂਆਂ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ.

H

- ਸੂਚੀ —ਰਾਜ ਸੂਚੀ

- 32. ਸੂਚੀ 1 ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨਾ; ਗੈਰ-ਸੰਗਠਿਤ
- ਵਪਾਰਕ, ਸਾਹਿਤਕ, ਵਿਗਿਆਨਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ; ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ।

- 07.12.2004 ਨੂੰ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ, ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ; ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ
  - ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਗਠਨ, ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਰਾਹੀਂ; ਚੋਣਾਂ, ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਡਿਟ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ:
- ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ
  - ਐਕਟ, 2002, ਸਹਿਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵੀ ਉੱਚ ਤਾਕਤਵਰ ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- ਕਮੇਟੀ।
  - ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਉੱਚ ਤਾਕਤੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਉੱਘੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ
- ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਿਛਲੇ 100 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣਗੇ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਅਤੇ ਮਦਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 5. ਇਹਨਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (97ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2011 ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

- "ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਨੇ, ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਹਨ
- ਉਹ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸੰਗਠਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਚੋਣਾਂ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ
- ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਹਿ-ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਫੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰਤਾ
- ਸੰਚਾਲਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਮਾੜੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੁਧਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।
- ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ।

- "ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ" ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ
  - ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਹਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ। ਰਾਜ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ
  - ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਫਲਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਲਈ ਯਤਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਹੋਇਆ ਹੈ
  - ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਗੁਣਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ
  - ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ। ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕੇ।
  - ਓਪਰੇਟਿਵ, ਬੇਲੋੜੇ ਬਾਹਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ
  - ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ।

- ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ।

- ਪੇਸ਼ੇਵਰ, ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤਰੀਕੇ. ਲੋੜੀਂਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਭਾਗ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰੀ, ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕੰਮਕਾਜ।
    - ਇਸ ਦੇ ਭਾਗ V ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਲੇਖ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ
- ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ)
    - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਗਠਨ, ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਨਵਾਂ ਭਾਗ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ, ਅਰਥਾਤ:-
    - ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ, ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ
- ਮੈਂਬਰ-ਨਿਯੰਤਰਣ, ਮੈਂਬਰ-ਆਰਥਿਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ;
- ਕਿਸੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ 21 ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ;
- ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੋਣ
    - ਅਹੁਦੇਦਾਰ;
- ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਸੁਪਰਸੈਸ਼ਨ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲੀ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;
    - (ਈ) ਸੁਤੰਤਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਡਿਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ;
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ;
- ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਲੇਖਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ;
- ਹਰੇਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੀਟ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ;

- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਅਤੇ
  ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨਾ।
- ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੀਆਂ, ਬਲਕਿ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਰੋਕਥਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੀਆਂ
  ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਬਾਰੇ।
- ਇਹ ਬਿੱਲ ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।
    - (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)
- ਫਿਰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਭਾਗ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:
- ਭਾਗ
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ
    - 243. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ। —
    - ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ,
  - "ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;
  - "ਬੋਰਡ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮੰਡਲ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੰਸਥਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ
    - ਕਿਸੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ
    - ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ;
  - "ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਸੁਸਾਇਟੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;
  - "ਬਹੁ-ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਵਸਤੂਆਂ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜ
    - ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ;
  - "ਅਹੁਦੇਦਾਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਚੇਅਰਪਰਸਨ, ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਪਰਸਨ, ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਖਜ਼ਾਨਚੀ, ਸਹਿ-
    - ਓਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ;
  - "ਰਜਿਸਟਰਾਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੇਂਦਰੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ

- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰਾਰ;
    - "ਰਾਜ ਐਕਟ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ;
- (ਜ) "ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਜਿਸਦਾ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
        - 243. ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ।
- ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ,
        - ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਗਠਨ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਮੈਂਬਰ-ਨਿਯੰਤਰਣ, ਮੈਂਬਰ-ਆਰਥਿਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨਾ।
- 243. ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਮਿਆਦ। —
    - ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੋਣਗੇ ਜਿੰਨੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:
        - ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਸਮਾਜ 21 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ:
        - ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਹਰੇਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੀਟ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ
- ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ।
    - ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇਗਾ:
- ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਬੋਰਡ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਧਾਰਨ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸਥਾਈ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਇਸਦੇ ਮੂਲ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ।
    - ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗੀ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ

- ਬੈਂਕਿੰਗ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਵਿੱਤ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ

ਦੁ

ਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕੋਈ ਹੋਰ ਖੇਤਰ

- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਅਜਿਹੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ:
- ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਹਿ-ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ 21 ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ:
- ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਹਿ-ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ:
- ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ
- ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।
- 243. ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ।

  - ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
    - ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਬੋਰਡ ਦੀ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਲੈਣ
    - ਬੋਰਡ। (2) ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ
    - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਅਜਿਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ
    - ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼।
      243. ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਮੁਅੱਤਲੀ। —

- ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸੁਪਰਸੈਸ਼ਨ:
    - ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ ਦੀ ਥਾਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-

  - ਇਸ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਡਿਫਾਲਟ ਦਾ; ਜਾਂ
  - ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ; ਜਾਂ

- () ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਜਾਂ

- ਬੋਰਡ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ; ਜਾਂ
- ਕਿਸੇ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਰਾਜ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਧਾਰਾ 243ਜ਼ੈਡਕੇ ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ
    - ਐਕਟ:
    - ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਹੈ
- ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ:
    - ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਬੈਂਕਿੰਗ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬੈਂਕਿੰਗ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1949 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ:
- ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ
    - ਬੈਂਕਿੰਗ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ "ਛੇ ਮਹੀਨੇ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਲਈ, "ਇੱਕ ਸਾਲ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ "ਇੱਕ ਸਾਲ" ਸ਼ਬਦ ਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਹੋਵੇ।
- ਕਿਸੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗਾ
- ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ
    - ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਓ।
- ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
    - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਆਡਿਟ
- (1) ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਆਡਿਟਿੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
    - ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗੀ ਆਡੀਟਰਾਂ ਅਤੇ ਆਡਿਟਿੰਗ ਫਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਜੋ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਆਡਿਟ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।
    - ਹਰੇਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦਾ ਆਡਿਟ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਆਡੀਟਰ ਜਾਂ ਆਡਿਟਿੰਗ ਫਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

- ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਡੀਟਰ ਜਾਂ ਆਡਿਟਿੰਗ ਫਰਮਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਕਿ
  ਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਪੈਨਲ ਜਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ।

- ਹਰੇਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਆਡਿਟ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਖਾਤੇ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।
- ਕਿਸੇ ਚੋਟੀ ਦੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
    - 243. ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ. —
    - ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮ ਸਭਾ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।
    - 243. ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ।

- ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਲੇਖਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ
    - ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ.
- ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੱਧਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਲੋੜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।
    - ਸੇਵਾਵਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
    - 243. ਰਿਟਰਨ। —
- ਹਰੇਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਟਰਨ ਭਰੇਗੀ
    - ਹਰ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ:-

  - ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ;
  - ਇਸ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਆਡਿਟ ਕੀਤਾ ਸਟੇਟਮੈਂਟ;

- () ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰਪਲੱਸ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ;

- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ;
- ਇਸ ਦੀ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਕਰਵਾਉਣਾ; ਅਤੇ
- ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ।

- 243. ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ।

- (1) ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ
- ਅਪਰਾਧ, ਅਰਥਾਤ:-
    - ਕੋਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਝੂਠੀ ਵਾਪਸੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ
- ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ;
- ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਬਹਾਨੇ ਦੇ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਸੰਮਨ, ਬੇਨਤੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ;
- ਕੋਈ ਵੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਜੋ, ਬਿਨਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨ ਦੇ, ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਰਕਮ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
    - ਅਜਿਹੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚੌਦਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਰਮਚਾਰੀ;
- ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਜੋ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਖਾਤਿਆਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਰਿਕਾਰਡਾਂ, ਨਕਦੀ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਸੌਂਪਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
- ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦ ਜਿਸ ਦੀ
    - ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹੈ; ਅਤੇ
- ਜੋ ਵੀ, ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

H

- 243. ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ।
- ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਸੋਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ", "ਰਾਜ ਐਕਟ" ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ "ਸੰਸਦ", "ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ" ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- ਜਾਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ "ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ".
- 243. ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ।
- ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਣ।
- ਆਰਟੀਕਲ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ
- 239 ਅਤੇ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਲੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ:
- ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਭਾਗ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ
- ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ
- ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ।
- 243. ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ
- ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ
- ਕ੍ਰਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (97ਵਾਂ)
- ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2011, ਜੋ ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਜਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੱਕ, ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ
- ਘੱਟ ਹੈ।]

- ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਨਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ 2012 ਦੀ ਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 166 ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 22.04.2013 ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਫਲ ਰਹੀ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਭਾਗ 9 ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਲਟਰਾ ਵਾਈਰਸ ਬਣੋ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ।
- ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ.ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਨੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ
- ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ

- ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 243ਜੇਡਆਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭਾਗ 9 ਬੀ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ - ਇੱਕ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ
- ਜ਼ਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸ਼ਮੂੱਚੀ ਭਾਗ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਹਾਉਣ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
- ਪਾਣੀ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਲਈ ਵੀ ਇਹੀ ਸੱਚ ਹੈ
- ਜੋ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਐਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 28 ਵਿੱਚੋਂ 17 ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਗ 9 ਬੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਾਅ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ
- ਇਸ ਲਈ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰਤ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ,
- ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਬਾਰੇ, ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
- ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 246 (3) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸ ਤੋਂ 7 ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਗਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ 7 ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਵਿੱਚ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਭਾਗ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਵਿਧਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ

- ਸੱਤਾ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਕਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦੇਵ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, 1952 ਐਸਸੀਆਰ 89 ਦੇ ਅੰਸ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ;ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (1965) 1 ਐਸਸੀਆਰ 933 ਅਤੇ ਕਿਹੋਤੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਬਨਾਮ ਜ਼ਚਿੱਲੂ, 1992 ਸੁਪ (2) ਐਸਸੀਸੀ
    - 651ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਾਰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਵਾਂਚੂ, ਜੇ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ, ਜੇ ਅਤੇ ਬਚਵਤ ਦੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ,
    - ਜੇ. ਗੋਲਕ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1967) 2 ਐਸਸੀਆਰ 762. ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਾਂਚੂ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਅਪੋਸਾਈਟ ਹਨ. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਿਹੋਤੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 10 ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਸੀ
    - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136, 226 ਅਤੇ 227 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ 10ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਕੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਸ਼ਟੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਫਿਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੀ ਵਾਧੂ ਖੋਜ
    - ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ

- ਸੰਵਿਧਾਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਏ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜਾ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਮੁੱਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੀ
- ਇਹ ਕੇਸ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੈ, ਕਿ ਕੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ. ਜੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਸ਼ਟੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਸ਼ਟੀ
- ਫਿਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ

- ਤੱਥ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
  - ਸਹਿਕਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਾਬਤ ਕਰੇਗਾ।
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਵੱਖਰੇਪਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਹ ਲੱਭਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ
- ਸਮਾਜ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਪਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
  - ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਭਾਗ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੋਣਗੇ
  - ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ।
- 2020 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 282 ਵਿੱਚ ਮਹਿਸਾਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਕ ਯੂਨੀਅਨ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਨੀ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ
  - ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਭਾਗ 9 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਆਪਣੀ 'ਸੰਵਿਧਾਨਕ' ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 'ਵਿਧਾਨਕ' ਸ਼ਕਤੀ। ਲੇਖ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ
  - ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 245 ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 246 (3) ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ 32, ਸੂਚੀ 2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਧਾਨਕ ਮੁਖੀ 'ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ' ਨੂੰ ਹੁਣ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ
- ਭਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਉਹ
  - ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (86ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2002 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 21ਏ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 43 ਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਭਾਗ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ
  - ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਵਿਪੁਲਭਾਈ ਐਮ. ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮਿਲਕ ਐਮਕੇਟੀਜੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ, (2015) 8 ਐਸਸੀਸੀ 1 ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ
  - 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੋਧ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਹੈ।

- 11. 2014 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9108-9109 ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਸੂਮ ਕੇ. ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇੱਕ ਭਾਵੁਕ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਤ ਸੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਕੋਚ ਅਤੇ ਚਾਰ ਨੂੰ ਸੰਘਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
    - ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ, ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ/ਸੀਮਤ ਕਰਕੇ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ 2, 7 ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ. ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ
    - ਵਕੀਲ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 9 ਬੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ
    - ਇਹ ਕਿ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਭਾਗ 9 ਬੀ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਪਦਾਰਥਕ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ
    - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸੀ; 243 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਵਿਵਸਥਾ; ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਆਦਿ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਂਟਰੀ 32 ਵਿੱਚ ਅਪਵਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪਵਾਦ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਐਂਟਰੀ 32 ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਨ
    - ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਣਾਉਣ ਲਈ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਅਤੇ 243 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32, ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ
    - ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਭਾਗ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਕਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਰਾਜਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ
- ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 246 (3) ਅਤੇ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ 2 ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸੰਘੀ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ
    - ਅਤੇ ਰਾਜ। ਉਸਨੇ ਬਿਲਡਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ 'ਤੇ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ।
- ਭਾਰਤ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (1989) 2 ਐਸਸੀਸੀ 645, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ
    - ਸੀਰਵਾਈ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਸੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ , ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਟੌਤੀ (ਜਾਂ ਵਿਸਥਾਰ) ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸੰਘਵਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 246 (3) ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਸੂਚੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ "ਤਬਦੀਲੀ" ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਕੇ. ਦਾਮੋਦਰਸਾਮੀ ਨਾਇਡੂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. ਰਾਜ ਦੇ ਪੈਰਾ 21 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।, (2000) 1 ਐਸਸੀਸੀ 521. ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਸੈਲੂਲਰ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।
    - v. ਟਰਾਈ, (2016) 7 703 (ਪੈਰਾ 57), ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ 17 ਰਾਜ

- ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰੋ, ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ
- ਜੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਕੋਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਕੋਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ
- ਇਹ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋ ਹੋਰ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ, ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
- ਵੱਖਰੇਪਣ ਦੇ ਟੈਸਟ, ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਅਟੁੱਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ 97ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕੱਲੇ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਚੁਣੌਤੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ
- ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਭਾਗ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭਾਗ ਸੀ ਸੀ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, ਵੱਖ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਭਾਗ ਦੀ ਸਮੁੱਚਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਤੇ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਹੋਰ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਫਿਰ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲੈਣਗੀਆਂ
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ, ਇੱਕ ਅਰਧ-ਸੰਘੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਏਕਤਾਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ
- ਇੱਕ।

- ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ
  - ਨਾ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਂਟਰੀ 44 ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਲਟੀ-ਸਟੇਟ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ
  - ਸੂਚੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ
  - ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹ ਐਂਟਰੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਚੀ 1 ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2ਏ (ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)
  - ਐਂਟਰੀ 2 ਵਿੱਚ ਜੋ ਐਂਟਰੀ 2ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਕੋਈ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਰਧ-ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

- ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਿਤਿਕਾ ਸਿਨਹਾ, ਇੰਟਰਵੇਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ
  - ਆਈਏ ਨੰਬਰ 3/2014 ਵਿੱਚ ਸੀਏ ਨੰਬਰ 9108-9109/2014 ਵਿੱਚ, ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

    ਆਰਟੀਕਲ 243 ਅਤੇ 243। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਲੇਖ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ
  - ਇਹ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਵਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਟੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਅੜਿੱਕੇ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ

- ਹੁਣ ਭਾਗ 9 ਬੀ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਵਿਪੁਲਭਾਈ ਐਮ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮਿਲਕ ਐਮਕੇਟੀਜੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਪੈਰਾ 26 ਅਤੇ 27 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।(ਸੁਪਰਾ)। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ
    - ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਵਾਂਚੂ, ਗੋਲਕ ਵਿੱਚ ਜੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ
- ਨਾਥ (ਸੁਪਰਾ) ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਖਤ ਟੈਸਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ
    - ਜੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ 7 ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਡੀ.ਸੀ. ਵਾਧਵਾ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (1987) 1 ਐਸਸੀਸੀ 378 (ਪੈਰਾ 7) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ
- ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਰੂਤੀ ਰਾਓ, ਆਈਏ ਨੰਬਰ 4/2014 ਸੀਏ ਨੰਬਰ 9108-9109/2014 ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਵੇਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਿਨਹਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ।
- ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਹੈ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਧਾਨਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
    - , ਆਰਟੀਕਲ 245 ਅਤੇ 246 ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਇ 1 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -
- ਭਾਗ
- ਸੰਘ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਬੰਧ
- ਅਧਿਆਇ .—ਵਿਧਾਨਕ ਸਬੰਧ
        - ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ
        - 245. ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰ ਨਾਂ ਦੀ ਹੱਦ। —
- (1) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸੰਸਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਰਾਜ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
            - (2) ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਖੇਤਰੀ ਸੰਚਾਲਨ ਹੋਵੇਗਾ।
            - 246. ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ। —
            - (1) ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੰਸਦ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ

- ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਾਮਲੇ (ਇਸ ਵਿੱਚ)
- ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ "ਯੂਨੀਅਨ ਸੂਚੀ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)।

- ਧਾਰਾ (3), ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਤੇ, ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।
  - ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ (ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)
  - "ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ")।

- ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ (ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ "ਰਾਜ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।
  ਸੂਚੀ")।

- ਸੰਸਦ ਕੋਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ 2 [ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ] ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।
  - ਰਾਜ ਸੂਚੀ[ਸੋਧੋ]

- ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਸਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੰਸਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਜ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 246 ਫਿਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
  - 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 3 ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ
  - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ। ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ
  - ਸੰਸਦ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ; ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਸੂਚੀ , ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਾਂ, ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ
  - ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਾਮਲੇ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ,
  - ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 246 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੂਚੀ 2 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

- ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
  - ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 246 ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇ
    ਤਿੰਨ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਹੋਕਸਟ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ
  - v. ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (1983) 3 130:
    - "ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਂਟਰੀਆਂ ਹਨ
    - ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ 'ਸ਼ਕਤੀਆਂ' ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ 'ਖੇਤਰ' ਹਨ। ਸ਼ਕਤੀ

- ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 246 ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (ਪੰਨਾ 184 ਤੇ)
- ਧਾਰਾ 246 (1) ਅਤੇ 246 (2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੈਰ-ਅੜਿੱਕੇ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 246 (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 'ਅਧੀਨ' ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਡਰਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ
- ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰ-ਅੜਿੱਕੇ ਅਤੇ 'ਅਧੀਨ' ਧਾਰਾਵਾਂ ਸੰਘੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਓਵਰਲੈਪ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਜਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ. ਅਜਿਹਾ ਓਵਰਲੈਪ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ
    - ਲ੍ਹਾਜ਼ਮੀ ਅਤੇ ਅਸਮਰੂਥ ਟ੍ਕਰਾਅ ਕਿ ਸੀ ਸ੍ਟੇਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐ੍ਂਟਰ੍ੀ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਸੂਚੀ 1 ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਨਾਲ ਓਵਰਲੈਪ ਕਰਕੇ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ
    - ਸੂਚੀ 3. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਰਲ ਵਿੱਚ ਐਸਈਬੀ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, (1976) 1 ਐਸਸੀਸੀ 466, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ: -
        - "5. ਧਾਰਾ 254 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੂਚੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਹਨ
- ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਰਵਉੱਚ ਹੈ ਸੰਸਦ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ
        - ਸੂਚੀ 1 ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਸੂਚੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ (ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਫਿਲਹਾਲ ਛੱਡ ਦੇਣਾ)। ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ
- ਧਾਰਾ (3) ਵ੍ਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਸਰਵਉੱਚ ਹੈ।
        - ਧਾਰਾ (2)] ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ। ਹੁਣ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ "ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ" ਅਤੇ ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ "ਅਧੀਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਐਂਟਰੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਐਂਟਰੀ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ
- ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
        - ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ। ਇਹ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਵੀ ਹੈ ਕਿ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼" "ਆਮ" ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਮ ਐਂਟਰੀ ਸੂਚੀ 1 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਕਾਨ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ
- ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ, ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 3 ਛਾਉਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਆਮ ਵਿਸ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਦੀ ਹੈ
        - ਅਤੇ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ (ਦੇਖੋ ਇੰਦੂ ਭੂਸ਼ਣ ਬਨਾਮ ਸੁੰਦਰੀ ਦੇਵੀ [(1969) 2 ਐਸਸੀਸੀ 289]। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ "ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਦੋਵਾਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ

- ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

ਇ
ਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ

- ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ "ਪੀਠ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ" ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਪੀਠ ਵਿੱਚ ਹੈ
- ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ
- ਇਹ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ
- ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਖਦਾਈ ਖੱਡਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

- ਹੋਕਸਟ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ (ਸੁਪਰਾ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ: -

ਸ਼ਬਦ "ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਤੇ

- (3)" ਧਾਰਾ 246 (1) ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ "ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ
- (2)" ਧਾਰਾ 246 (3) ਵਿੱਚ ਸੰਘੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ
- ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ
- ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 246 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਘੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ "ਅਸਹਿਮਤੀ" ਟਕਰਾਅ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ
ਦੋ ਸੂਚੀਆਂ, ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਕੀਰਣ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਸਮਝ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਦੂਜਾ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਵਾਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਯੂਨੀਅਨ ਲੈਜਿਸਲੇਟਿਵ ਲਿਸਟ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ, ਜੇ
- ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਅਜੇ ਵੀ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸੂਚੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਅਰਥ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ. ਆਰਟੀਕਲ 246 (1) ਦੀ ਗੈਰ-ਅੜਿੱਕੇ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ
- ਸੁਲ੍ਹਾ ਅਸੰਭਵ ਸਾਬਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੀਜਾ, ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ
- ਦੋਵਾਂ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਟਕਰਾਅ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ 'ਪੀਠ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਅਚਾਨਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ.

- (ਪੰਨਾ 165 ਤੇ)

- 19. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗੁਡਰਿਕ ਗਰੁੱਪ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਡਬਲਯੂ.ਬੀ. ਰਾਜ, 1995 (1) 707ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ:
    - 12. ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ।
- ਸੁੰਦਰਾਮੀਅਰ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ। v. ਏ.ਪੀ. ਰਾਜ [1958 ਐਸਸੀਆਰ 1422] ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਿ ਕਈ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਮੁਖੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੰਨਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸੂਚੀਆਂ ਹਨ,
    - ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕੁਝ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ, ਪੀਠ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
    - ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦਾ ਕਿਸ ਐਂਟਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਖੱਡ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ. ਬੇਸ਼ਕ, ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਹੱਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੱਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ
- ਕੀ ਇਹ ਐਕਟ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰੰਗੀਨ ਟੁਕੜਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਢੁਕਵਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਚ.ਐਸ. ਢਿੱਲੋਂ [(1971) 2 ਐਸਸੀਸੀ 779] ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
    - ਕੀ ਇਹ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਿਧਾਨਸਭਾ
- ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ
    - ਸੰਸਥਾਪਕ ਪਿਤਾ ਤਿੰਨ ਸੂਚੀਆਂ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਟੂਰਿਸਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ। v. ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ [(1981) 2 ਐਸਸੀਸੀ 318] ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ,
- ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਸ.ਆਰ. ਬੋਮਈ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਵਿੱਚ।ਭਾਰਤ ਸੰਘ [(1994) 3 ਐਸਸੀਸੀ 1] ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਬੀ.ਪੀ. ਜੀਵਨ ਰੈਡੀ, ਜੇ.) ਨੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਧਾਨਕ ਮੁਖੀ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
    - ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ।
    - ਏ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਜੇ.ਬੀ. ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, (2005) 3 ਐਸਸੀਸੀ 212 ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ:
    - ਸੰਸਦ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ

- ਧਾਰਾ 246 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਗ਼ੈਰ-ਅੜਿੱਕਾ ਧਾਰਾ 246 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਜਾਂ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ
- ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਓਵਰਲੈਪ
- ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਮਾਮਲਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ
- ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ।

○ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਵਉੱਚ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

- ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਟਕਰਾਅ ਅਟੱਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨ
- ਫਿਰ ਧਾਰਾ 246 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਅੜਿੱਕੇ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ, ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

○ ਗ੍ਰੇਟਰ ਬੰਬੇ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਯਾਰਨ ਟੈਕਸ
  - (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ, (2007) 6 ਐਸਸੀਸੀ 236, ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

    - 92. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 246 ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
    - ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
    - ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ। ਧਾਰਾ (2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ
    - ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਸਮਕਾਲੀ" ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
    - ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੂਚੀ"। ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ "ਰਾਜ ਸੂਚੀ" ਵਜੋਂ ਵਰਣਿਤ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ
    - ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2)। ਤਿੰਨ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਗਿਣਦੇ ਹੋਏ
    - ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇ ਸੰਸਦ (ਸੂਚੀ 1) ਅਤੇ ਰਾਜ (ਸੂਚੀ 2) ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੰਡਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਧਾਰਾ 246 (1) ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਅੜਿੱਕੇ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 246 (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ "ਅਧੀਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 246 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ

- ਤਿੰਨਾਂ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਓਵਰਲੈਪ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਐਂਟਰੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਚੀ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਫਿਰ ਵੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ
- ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਸੰਮਗਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ "ਬੇਕਾਰ" ਤੱਕ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ
- ਲੱਕੜ". ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ
- ਇਹ ਕਿ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਸੰਸਦ ਵਾਂਗ ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।
  - (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

- ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮੇਟੀ, (2010) 3 ਐਸਸੀਸੀ 571 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

- ਆਰਟੀਕਲ 246 (1) ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਅੜਿੱਕੇ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਜਾਂ ਸਰਵਉੱਚਤਾ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ
  - ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਤ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 246 (1) ਦੀ ਗੈਰ-ਅੜਿੱਕੇ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।
- ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਹੈ
  - ਸੂਚੀ (ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ) ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ। ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਾ (1) ਭਾਵ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
- ਸੂਚੀ-1 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਾਖਲੇ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
  - ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਂਟਰੀ, ਜੋ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

- ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਹਨ
  - ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ। ਧਾਰਾ 246 (1) ਵਿੱਚ "ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ (3)ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ" ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 246 (3) ਵਿੱਚ "ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ" ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ

- ਸੰਘੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਭਾਵ ਕਿ ਵਿਚਕਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ
  ਕੇਂ
  ਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗੀ
- ਅਤੇ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

- ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
  ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ, ਫਿਰ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 246 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਘੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿੱਧਾ ਟਕਰਾਅ ਨਾ ਹੋਵੇ।
  - ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ
  - ਇਸ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ
- ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੱਦਬੰਦੀ ਹੈ
  - ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਹ ਸਿਰਫ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਿਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ
  - ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਪੁਲਿਸ, ਆਦਿ, ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ
  - ਰਾਜ ਦਾ ਤੀਜਾ ਅੰਗ ਅਰਥਾਤ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ, ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ, ਇੱਕ ਏਜੰਸੀ
  - ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਯੂਨੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

    - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
      - ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਖਰੀ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 43, ਜੋ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਸਮੇਤ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ ਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ, ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।
- ਵਿੱਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ
  - ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ। ਐਂਟਰੀ 44 ਸੂਚੀ 1, ਜੋ ਐਂਟਰੀ 43 ਨਾਲੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਇਕ ਰਾਜ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ. ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਸਤੂਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
  - ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਜੋ ਐਂਟਰੀ 44 ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਮਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਮਨ ਸਿੰਘ ਵਿ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1985) 2 ਐਸਸੀਸੀ 670, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ: -

    - 7 ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਮੂਰਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ
    - ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 43 ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ
    - ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ

- ਪਰ ਸੂਚੀ 1 ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਸੋਚੇਗਾ ਕਿ ਸੂਚੀ ੧ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ੪੩ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ
- ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਨੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜੀਨਸ ਦੀਆਂ ਸਨ
- ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਸਨ. ਦਰਅਸਲ, ਸੂਚੀ 1 ਦੀ ਐਂਟਰੀ 43 ਤੋਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਲਈ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ

- "ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.
    - ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਰਬਨ ਬੈਂਕ ਆਫ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਐਂਡ ਗੋਆ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਅਪੇਕਸ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ।(2003) 11 ਐਸਸੀਸੀ 66, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ
- ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ: -
    - ਇਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਜੋ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ਾ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਹੈ ਭਾਵ ਅਨੁਸੂਚੀ 7 ਦੀ ਸੂਚੀ 2 ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32. ਯੂਨੀਅਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਡਿਊਲ V ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 44 ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ
- ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਲਈ
    - ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮਕਸਦ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗੇ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਜਿਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜ
    - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਐਕਟ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ
- ਸਮਾਜ। ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਵਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ. ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ
    - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਸੁਸਾਇਟੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

H

- ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਥਲਾਪਾਲਮ ਸਰਵਿਸ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਏ ਵਿੱਚ
  - ਕੇਰਲ, (2013) 16 ਐਸਸੀਸੀ 82, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ V ਸੂਚੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ
    - ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਨਤਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਵਿੱਚ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ, ਬਹੁ-ਰਾਜੀ
    - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ, 1984 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 7 ਸੂਚੀ 1 ਐਂਟਰੀ 44 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਹਿਕਾਰੀ
    - ਸਮਾਜ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਹੈ ਜੋ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਂ ਆਪਸੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ।
- ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਓਵਰਲੈਪ ਨਹੀਂ ਹੈ
  - ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ' ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰੀ
  - ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਵਜੋਂ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਰਥਾਤ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
  - ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਓਵਰਲੈਪ ਨਹੀਂ ਹੈ
    ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਘੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜੋ ਬਚਿਆ ਹੈ ਉਹ ਹੈ
  - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਕੋਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ
  - 246 (3) ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕੇ. ਦਾਮੋਦਰਸਾਮੀ ਨਾਇਡੂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਵੀ. ਟੀ.ਐਨ. ਰਾਜ, (2000) 1 ਐਸਸੀਸੀ 521, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

    - “21. ਸੰਸਦ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 368 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇਠ ਾ ਸੂਚੀਬੱਧ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਹੈ ”
    - (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

- 27. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੋਧ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 368 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

- ਭਾਗ
- ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ

- 368. ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ
- ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। —

- ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੰਸਦ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੋਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ,
- ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ।
- ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਬਿੱਲ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
- ਉਸ ਸਦਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਉਸ ਸਦਨ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਅਤੇ
  - ਵੋਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:
- ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-
  - ਆਰਟੀਕਲ 54, ਆਰਟੀਕਲ 55, ਆਰਟੀਕਲ 73, ਆਰਟੀਕਲ 162, ਆਰਟੀਕਲ 241 ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 279ਏ ਜਾਂ
  - ਭਾਗ V ਦਾ ਅਧਿਆਇ ਚੌਥਾ, ਭਾਗ V ਦਾ ਅਧਿਆਇ V, ਜਾਂ ਭਾਗ ਦਾ ਅਧਿਆਇ , ਜਾਂ
- () ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੂਚੀ, ਜਾਂ
- ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ, ਜਾਂ
- ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਉਪਬੰਧ,

  - ਸੋਧ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਬਿੱਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
  - ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

H

- ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 368 (1) ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ
    - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ, ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

- ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧਾਂ ਹਨ
ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਵਰਗੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ
    - ਧਾਰਾ 368 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ
    - ਕੇਵਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਸ ਲਈ
    - ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ
    - ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾਵਾਂ/ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਧਾਰਾ 54 ਅਤੇ 55 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਧਾਰਾ 73 ਅਤੇ 162 ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਆਰਟੀਕਲ
    - 241 ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 279 ਏ ਡੀ ਜੋ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਟੈਕਸ ਕੌਂਸਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ
    - ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

- ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਗ 5 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ
    - ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਭਾਗ V ਦਾ ਅਧਿਆਇ 5 ਜੋ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਗ 11 ਦਾ ਅਧਿਆਇ 1 ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ
    - ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਧਾਨਕ ਸਬੰਧ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 246, ਜੋ ਕਿ ਭਾਗ 11 ਦੇ ਅਧਿਆਇ 1 ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ।

- ਫਿਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ
    - 7 ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 7 ਵਿੱਚੋਂ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ 2 ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ। ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਡੀ) ਅਤੇ (ਈ) ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਧਾਰਾ 368 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

- ਜੇ ਕਿਸੇ ਸੋਧ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ
    - ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿੱਲ ਐਚ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ

- ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ। 73ਵੇਂ ਅਤੇ 74ਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੋਧ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭਾਗ 9 ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭਾਗ 9 ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, 97 ਵੀਂ ਸੋਧ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਆਇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
- ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ।

- ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 368 (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸੰਸਦ ਦੀ 'ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ' ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ
- ਸਾਧਾਰਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ, ਅਜਿਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਬਦਲਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
  - ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੂਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਸਦ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਉਪ-ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ-
- ਧਾਰਾ 368 ਦੀ ਧਾਰਾ 2। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੀਮਾ ਕੇਸ਼ਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ, (1973) 4 ਐਸਸੀਸੀ 225 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ।
- 34. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2006) 8 ਐਸਸੀਸੀ 212, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:
  - 103. ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਧਾਨਕ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ
- ਸ਼ਕਤੀ, ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਢੰਗ 'ਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ
  - ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਠੋਸ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਸੀਮਾਵਾਂ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ
- ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ। ਇਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੀਮਾਵਾਂ
  - ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਸੋਧ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਢੰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਛੂਹਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ. (ਦੇਖੋ ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਬਨਾਮ ਜ਼ਚਿਲੂ [1992]
- ਸੁਪ (2) ਐਸਸੀਸੀ 651].)

- 35. ਆਈ.ਆਰ. ਕੋਏਲੋ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. ਰਾਜ, (2007) 2 ਐਸਸੀਸੀ 1, ਇਹ ਅਦਾਲਤ

- ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:
  - ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਆਰਟੀਕਲ 368 ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸੇ ਗਏ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਕੇਸ [1975 ਵਿੱਚ ਐਸਸੀਸੀ 1] ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈ। ਲੇਖ
  - 329-ਏ (4) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ
  ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ, ਕਿ ਇਸਨੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਅਨਿਯੰਤਰਿਤ ਬਣਾਇਆ, ਕਿ ਇਸਨੇ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ
  - ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਧਾਰਾ ੨੧ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਤ੍ਰਿਕੋਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਧਾਰਾ ੧੪ ਅਤੇ ੧੯ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਸੀ। (ਇਹ ਵੀ ਦੇਖੋ ਮਿਨਰਵਾ ਮਿੱਲਜ਼ ਕੇਸ [(1980)
  - 3 625].)
  - ਇਹ ਕੇਸ਼ਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਕੇਸ ਹੈ [(1973) 4 ਐਸਸੀਸੀ 225] ਪੜ੍ਹੋ।
  - ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਕੇਸ [1975 ਵਿੱਚ ਐਸਸੀਸੀ 1] ਵਿੱਚ ਖੰਨਾ, ਜੇ. ਦੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 15, ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ
  - ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ, ਆਰਟੀਕਲ 14 ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 16 (4), (4-ਏ), ਡੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
  - (4-), ਆਦਿ। ਭਾਰਤੀ [(1973) 4 ਐਸਸੀਸੀ 225] ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ [1975 ਸੁਪ ਐਸਸੀਸੀ 1] ਕੇਸ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਸੋਧ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਟੈਸਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੌਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।
  - ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇ ਸੋਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦੁਆਰਾ ਖੋਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
  - ਧਾਰਾ ਐਫ 368 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਨੌਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋੜ ਕੇ ਸੋਧ, ਸਵਾਲ
  - ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਿਆਂਇਕ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਹੱਦ ਬਾਰੇ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ, ਸਮਾਨਤਾ ਦੂਜੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇਣਾ. ਇਹ ਦਿਖਾਏਗਾ ਕਿ ਇਹ ਹੈ
  - ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 15 ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਲਾਕ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ
  - ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰੋ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਤਿੰਨ ਵਿਧਾਨਕ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ।

H

- 125. ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਸੰਸਦ ਧਾਰਾ 368 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਸੋਧ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੀ ਅਸੀਮਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ? ਜਵਾਬ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ. ਧਾਰਾ 368 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
- ਸੰਸਦ। ਇਹ ਸੋਧ 'ਤੇ ਲੁਕਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹਟਾ ਸਕਦਾ ਸੋਧ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਹੈ
- ਕੇਸ਼ਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਕੇਸ [(1973) 4 ਐਸਸੀਸੀ 225] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਸੱਤਾ ਦੀ ਵੰਡ, ਸਮਾਨਤਾ ਆਦਿ, ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ

- ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਆਦਿ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਖੰਨਾ,
  - ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।

- 137. ਕੇਸ਼ਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਕੇਸ [(1973) 4 ਐਸਸੀਸੀ 225] ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਬਿਨਾਂ ਸੋਧੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੋਧ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਸੀ
  - ਧਾਰਾ 368 ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੂਲ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 368 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿਚਲੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਦੁਆਰਾ
- ਧਾਰਾ 368 ਵਿੱਚ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਕੇ, ਸੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ, ਅਰਥਾਤ, ਸੰਸਦ ਮੂਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 368 ਵਿੱਚ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ
  - ਸੰਸਦ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ। ਇਹ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ (4) ਅਤੇ (5) 42ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 368 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ
  - ਮਿਨਰਵਾ ਮਿੱਲਜ਼ ਕੇਸ [(1980) 3 ਐਸਸੀਸੀ 625 ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
  - 36. ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਜਾਂ ਠੋਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 368 (2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਆਧਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ
- ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ।
  - 37. ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟੈਸਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੰਕਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਿਹੋਤੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
- ਕੁਝ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ.

- ਤਿੰਨ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਬਹੁਮਤ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਏ. ਵੈਂਕਟਚਲੀਆ, ਜੇ. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 10ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਪੈਰਾ 7 ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਦਲ ਬਦਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਸੀ
  - 10ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਠੋਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਦੋਵਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ
  - ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਰਿਆਤਮਕ ਆਧਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪੈਰਾ 7, ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ
  - ਰਾਜ ਅਤੇ 10ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ
  - ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਸੋਧ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇਗੀ। 10ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਪੈਰਾ 7 ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -
    - “7. ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ. - ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ
    - ਇਸ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ।
- ਪੈਰਾ 24 ਵਿੱਚ, ਕਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਨ
  - ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਂ
  - ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਬੀ) ਤੋਂ (ਡੀ) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ: -
    - 24. ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਠਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਹਨ ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਨ:
    - (ਅ) ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦਾ ਪੈਰਾ 7 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136, 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ
    - ਅੱਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸੋਧ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿੱਲ ਇਸ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ
    - ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
    - () ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ
    - ਧਾਰਾ 368 (2) ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਪੈਰਾ 7, ਬਲਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੂਰਾ ਬਿੱਲ (52ਵਾਂ)
    - ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਸੋਧ ਅਸਫਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੀ।

- ਜਾਂ ਕੀ, ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਕੱਲੇ ਪੈਰਾ 7 ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ.
    - (ਡੀ) ਭਾਵੇਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰਫ ਪੈਰਾ 7 ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਮੁੱਚਾ
- ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਗੈਰ-ਵਿਛੋੜੇ ਲਈ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਵੱਖਰੇਪਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ. ਫਿਰ ਵੀ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ
    - ਪੈਰਾ 7 ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ, ਕੱਟਣਾ, ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਰੇਗੀ
    - ਪੈਰਾ 7 ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੇ ਦਿਲ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

- 40. ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਪੈਰਾ 7 ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਸੰਕਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ: -
    - 58. ਸ਼ੰਕਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕੇਸ [1952 ਐਸਸੀਆਰ 89] ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 31-ਏ ਅਤੇ 31-ਬੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਧ
- ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।
    - ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: (ਐਸਸੀਆਰ ਪੰਨਾ 108)
    - ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਧਾਰਾ 226 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 132 ਅਤੇ 136 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਆਰਟੀਕਲ 31-ਏ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ
- ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
    - ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 31-ਬੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ
- ਆਰਟੀਕਲ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ
    - ਧਾਰਾ 132 ਅਤੇ 136 ਅਧੀਨ ਭਾਗ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਿੱਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ: ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਰਗ
- ਕੇਸ ਨੂੰ ਭਾਗ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ

- ਅਦਾਲਤਾਂ ਹੁਣ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਏ
ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

- ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਕੇਸ [(1965) 1 ਐਸਸੀਆਰ 933] ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ (ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ
ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1964 ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 31-ਏ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨੌਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ 44 ਸੰਵਿਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ੩੬੮ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸਸੀਆਰ ਪੰਨਾ 940)
  - ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?
  - ਜੇ ਇਸ ਸੋਧ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਗ-3 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ?

- ਸੋਧ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੋਣਾ
  - ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: (ਐਸਸੀਆਰ ਪੰਨਾ 944)
  - "... ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਪੀਠ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ
  - ਸੰਸਦ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼
  - ਉਸ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 226 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਿਸ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਸੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਚਾਨਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਆਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਐਕਟ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ
  - ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਉਪਾਅ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

- ਉਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਜੋ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਏ ਸਨ ਸੰਕਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ
ਸਿੰਘ [1952, 89] ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਕੇਸ [(1965) 1 933] ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਧਾਰਾ 136 ਅਤੇ 226 ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ "ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਵਿੱਚ" ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ

- ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਖੁਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਖੋਹ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੈਰਾ 7 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ
- ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ। ਭਾਗ V ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ V ਦੇ ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਭਾਗ V ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਬਦੀਲੀ
- ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ "ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਵਿੱਚ" ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
- ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਅਤੇ 226 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਲੇਖ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ

- ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਪੈਰਾ 7 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ 'ਅਸਲ ਵਿਚ' ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ. ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਕੇਸ (1965) 1 ਐਸਸੀਆਰ 933] ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: (ਐਸਸੀਆਰ ਪੰਨਾ 944)

    - "ਜੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਦਾ ਅਸਰ ਧਾਰਾ 226 'ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਧਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

  - ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੋਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136, 226 ਅਤੇ 227 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੀ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 7 ਇਸ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ
- ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ। ਆਰਟੀਕਲ 136 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ,

    - ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 226 ਅਤੇ 227. ਇਸ ਲਈ, ਪੈਰਾ 7, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਿੰਦੂ (ਬੀ) 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ:

- "ਸੰਵਿਧਾਨ (52ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1985 ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। 226
- ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸੋਧ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।

- ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਵਰਮਾ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵੀ,

    - ਜੇ. ਅਤੇ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ. ਨੇ ਪੈਰਾ 7 ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ: -

- ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾ 9 ਇਸ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ
  ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136, 226 ਅਤੇ 227 ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ
  - ਸਪੀਕਰ/ਚੇਅਰਮੈਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ?
  - ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ
  - ਧਾਰਾ 102 ਜਾਂ 191 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ
  - ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 103 ਜਾਂ 192 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ/ਰਾਜਪਾਲ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦੋ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਯੋਜਨਾ ਸੀ ਜੋ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੰਕਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦਿਓ v. ਭਾਰਤ ਸੰਘ [1952, 89] ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ v.
    ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ [(1965) 1 ਐਸਸੀਆਰ 933] ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਧਾਰਾ 136, 226 ਅਤੇ
  - 227. ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰਦੇ ਹਨ।

- ਸ਼ੰਕਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ [1952, ਐਸਸੀਆਰ 89] ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ
  - ਸੰਵਿਧਾਨ (ਪਹਿਲੀ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1951 ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 31-ਏ ਅਤੇ 31 2ਡੀਬੀ ਇਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਧਾਰਾ ३९੮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ
  - ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ: (ਐਸਸੀਆਰ ਪੰਨਾ 108)
  - ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਧਾਰਾ 226 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 132 ਅਤੇ 136 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਆਰਟੀਕਲ 31-ਏ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ
  - ਆਰਟੀਕਲ 13 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹੋਰ ◌ਾ◌ं ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
  - ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਲੇਖ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 31-ਬੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ, ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ
    ਧਾਰਾ 132 ਅਤੇ 136 ਅਧੀਨ ਭਾਗ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ◌ਾ◌ं ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਿੱਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ: ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਰਗ
  - ਕੇਸ ਨੂੰ ਭਾਗ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ

- ਅਦਾਲਤਾਂ ਹੁਣ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

- ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਟੈਸਟ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ 'ਜਾਂ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 226 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 132 ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ
    - ਅਤੇ 136'। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਾਅ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ
- ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਪਾਅ ਲੱਭਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ
    - ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਤਬਦੀਲੀ ਸਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ (1965) 1 ਐਸਸੀਆਰ 933 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਕਰੀ
- ਪ੍ਰਸਾਦ [1952 ਐਸਸੀਆਰ 89] ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੰਕਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ [1952 ਐਸਸੀਆਰ 89] 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

- ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਾਅ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ। ਜੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਜਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
    - ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਤਬਦੀਲੀ ਸਹੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਪਾਅ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਲਈ, ਸ਼ੰਕਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ [1952 ਐਸਸੀਆਰ 89] ਅਤੇ ਸੱਜਣ
- ਸਿੰਘ [(1965) 1 ਐਸਸੀਆਰ 933] ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇ ਸਹੀ ਹੈ
    - ਅਛੂਤਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਰਹੇ, ਪਰ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬੁਝਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਉਪਾਅ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਬਦੀਲੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ
- ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ, ਸ਼ੰਕਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ (1952 ਐਸਸੀਆਰ 89) ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ (1965) 1 ਐਸਸੀਆਰ 933] ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ
    - ਸ਼ੰਕਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ [1952 ਐਸਸੀਆਰ 89] ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਜੋ ਸੱਜੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਉਪਾਅ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।

- ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 7 ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ
    - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਤਹਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਸਮੇਤ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਪੈਰਾ 7 ਲਈ ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ
    - ਉਪ੍ਰਾਅ ਨਾ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ, ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ
    - ਅਤੇ 227 ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹਿਣਗੇ
    - ਪੈਰਾ 6, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 102 ਅਤੇ 191 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਰ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਉਪਾਅ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਘਟਾਏ ਬਿਨਾਂ ਇਕੱਲੇ ਉਪਾਅ ਦਾ ਇਹ ਅਲੋਪ ਹੋਣਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਵਾਲ ਸੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਭਾਗ 5 ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 136 ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਗ V ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
    - ਸੰਵਿਧਾਨ[ਸੋਧੋ]
- ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ
    - ਧਾਰਾ 368 ਦੇ (2) ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
    - ਸਹਿਮਤੀ।

- ਜੈਸ਼੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮਣਰਾਓ ਪਾਟਿਲ ਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ,
    - 5. ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, 2021 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 362, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (102 ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2018 ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਾਰਾ 366 (26 ਸੀ) ਅਤੇ 342 ਏ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਸੋਧ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਕੱਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਲਈ
- ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਛੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ
    - ਕਲਾਸਾਂ (ਐਸਈਬੀਸੀ) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 342 ਏ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਸਈਬੀਸੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

- ਇਸ 102ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ,
ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛੇ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ
    - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 102ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਤੋਂ 6 ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਜੋ ਜਸਟਿਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

- 4. ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 102ਵੀਂ ਸੋਧ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਸ਼ਕਤੀ ਅਧੀਨ ਉਕਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਦੀ ਹੈ?
- 5. ਕੀ ਧਾਰਾ 15 (4) ਅਤੇ 16 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ" ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 342 (ਏ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 366 (26 ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 342ਏ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ? "ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ" ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਘੀ ਨੀਤੀ / ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
    - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ?"
- ਜਸਟਿਸ ਭੂਸ਼ਣ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 102ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ:
- 448. ਸਾਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 102ਵੀਂ ਸੋਧ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 102ਵੀਂ ਸੋਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 102ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 368 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ
- ਰਾਜ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ। ਸੰਸਦ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ
    - ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 102ਵੀਂ ਸੋਧ ਧਾਰਾ 368 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। 102ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ
- ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 102ਵੀਂ ਸੋਧ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ
    - ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ.
- ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਪੈਰਾ 450 ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਸਿੱਟੇ 27 ਅਤੇ 32 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ੀਰ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ: -
- 450. ਸਾਡੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਅਤੇ ਖੋਜ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ:
    - (27) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਾਂਗ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਇਰਾਦਾ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ
- ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ

- ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਸੀ
  ਰਾ
  ਜ ਵਿੱਚ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ।

- (32) ਸੰਵਿਧਾਨ 102ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ, 2018 ਨਹੀਂ ਹੈ
  ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ (102ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2018 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

- ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਸਟਿਸ ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ ਜਸਟਿਸ ਭੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਨਜ਼ੀਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਸਟਿਸ ਐਲ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਐਲ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।
  ਜਸਟਿਸ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ (ਦੇਖੋ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 455 ਅਤੇ 481)।
- 102ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਸਟਿਸ ਭੱਟ ਨੇ ਕਿਹਾ:
  - 669. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ 102ਵੀਂ ਸੋਧ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 342ਏ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਤਬਦੀਲੀ ਸਿਰਫ ਹੈ
    ਐਸ.ਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ
  - ਸੂਚੀ[ਸੋਧੋ] ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸਈਬੀਸੀ ਲਈ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ, ਵਜ਼ੀਫੇ, ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ
  - ਅਤੇ ਧਾਰਾ 15 (4), 15 (5) ਅਤੇ 16 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ
    ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ
  - ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਮੇਤ)। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ, ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
  - ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 15 (4) ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲਾਭਕਾਰੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
  - ਜਾਂ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾ ਜੋ ਧਾਰਾ 15 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾਯੋਗ ਹੈ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ - ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਰਾਹੀਂ,
  - ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ
    ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਨਾ
  - ਧਾਰਾ 342ਏ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ। ਇਹ ਧਾਰਾ ੩੩੮ ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਘਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

- 48. ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅੰਸ਼ ◌ਾ◌ਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਉਹ ਕੀ ਹਨ ਹਲਾਹਨ (ਸੁਪਰਾ), ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ:
    - 682. ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਅਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਪੈਰੀਫੇਰਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਦਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ
- ਸੰਘਵਾਦ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੋਧ ਸੰਘਵਾਦ ਦੇ ਸਾਰ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੰਘੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ (ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਵਿਆਪਕ) ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।
    - ਸੋਧ ਕਿਸੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲੁਵੇਗੀ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ। ਅਜਿਹੇ ਸਾਪਦੰਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ,
    - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 342ਏ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਸਈਬੀਸੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ (ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ) ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ
- ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ। 102ਵੀਂ ਸੋਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ; ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
    - (ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ)
- 49. ਅਤੇ "ਸਿੱਟੇ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ, ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:
    - 188.
    - (5) ਪੁਆਇੰਟ ਨੰਬਰ 5 - ਕੀ ਧਾਰਾ 15 (4) ਅਤੇ 16 (4) ਅਧੀਨ "ਕਿਸੇ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ" ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ
- ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 342 (ਏ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 366 (26 ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਵਾਲੇ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ,
    - ਮੇਰੇ ਸਿੱਟੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:
    - (v) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਕਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਲਾਭ ਅਤੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਹਨ
    - ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ - ਐਸਈਬੀਸੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਨਿਰਵਿਘਨ ਜਾਰੀ ਹੈ।

- (6) ਰੀ ਪੁਆਇੰਟ ਨੰਬਰ 6: ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 342ਏ

"

ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ" ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਸੰਘੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

- ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਨੇ ਵਾਂਚੂ, ਜੇ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ, ਜੇ ਅਤੇ ਬਚਵਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।
  - ਗੋਲਕ ਨਾਥ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਜੇ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਹਨ
  - ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ
  - ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ।

- ਗੋਲਕ ਨਾਥ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਾਂਚੂ, ਜੇ. ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: -
  - "ਜੇ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਲ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,
  - ਕਿਸੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੋਧ ਹੋਵੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ
  - ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ (ਪੰਨਾ 843 ਤੇ)

- ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ।
  - ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
  - ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ "ਇੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਧਾਰਾ" ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਜੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ
  - ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਰਟੀਕਲ 'ਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਚ ਸੋਧ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਆਰਟੀਕਲ 'ਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 'ਚ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
  - ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕੁਝ ਹੈ
  - ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਸਥਿਰ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣਾ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (ਪੰਨਾ 844-845 ਦੇਖੋ)

- ਜੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਿਆ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਇੱਕ ਹੋਰ ਟੈਸਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ, ਅਰਥਾਤ,
"ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਧਾਰਾ" ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਉਹ ਕੀ ਹਨ ਹਲਾਹਨ (ਸੁਪਰਾ)। ਇਹੀ ਗੱਲ ਬੱਚਾਵਤ, ਜੇ ਦੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਹਾਲ ਹੈ। ਗੋਲਕ ਨਾਥ (ਸੁਪਰਾ) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ:

- ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਭਾਗ 3 ਦੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 245 ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 368 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਜੋ ਧਾਰਾ 226 ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ
- ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਕੁਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੋਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਲੇਖ
- 226 ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
- ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਿੱਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਕਸਦ। 17ਵੀਂ ਸੋਧ ਨੇ ਧਾਰਾ 226 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਿੱਧੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਖੋਹ ਲਿਆ। ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁਣ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ
- ਧਾਰਾ ੨੨੬ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਤਬਦੀਲੀ ਇਸਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। (ਪੰਨਾ 919 ਤੇ)

- 54. ਇਹ ਪਾਠ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਸੰਕਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦਿਓ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਉਹ ਕੀ ਹਨ ਹਲਾਹਨ (ਸੁਪਰਾ) ਜੋ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਸਥਿਰ ਲੇਖ" 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਾਮੂਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਅਰਥਾਤ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ "ਡੂੰਘੀ ਧਾਰਾ" ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ ਜੋ
- ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

- 55. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ, ਜੇ ਦਾ ਪੰਨਾ 943 ਤੋਂ 945 'ਤੇ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ
- ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ।

- 56. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲੀ ਗਈ "ਤਬਦੀਲੀ" ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨ, ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧਾ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ 'ਤਬਦੀਲੀ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ

- ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਸੰ

ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗੀ।

- ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
  - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਰਧ-ਸੰਘੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਸੰਘੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਝੁਕਾਅ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ,
  - ਰਾਜਾਂ ਕੋਲ <u>ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ</u> 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ <u>ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼</u> ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਭੀਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, (2010) 5 ਐਸਸੀਸੀ 538 ਪੈਰਾ 45, 46 ਅਤੇ 48; ਬੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2010) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.
- 331 ਪੈਰਾ 40-42 ਤੇ).
- ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ 2 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 246 (3) ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ
- ਇਹ ਏਕਤਾਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਅਰਧ-ਸੰਘੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਜੋ ਉੱਠਦਾ ਹੈ
  - ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 246 (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ
- ਤਰੀਕਾ। ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ
  - ਬਿਲਡਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ।
  - ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਠੋਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ (46 ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ), 1982 ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀ ਐਂਟਰੀ 54 ਸੂਚੀ 2 ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੀ
- ਧਾਰਾ 366 (29ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,
  - ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 54 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਂਟਰੀ 54 ਸੂਚੀ 2 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 46ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 54 ਸੂਚੀ-2 ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ 29ਏ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਿਆ
  - ਧਾਰਾ 366 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ ਰਾਹੀਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸਥਾਰ ਐਂਟਰੀ 54 ਸੂਚੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:
- 46ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਈ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰੋਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ

- ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਬਿੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 46 ਵੀਂ ਸੋਧ ਬਣ ਗਈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ੪੬ ਵੀਂ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ
- ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 54 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ
- ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟਰਨਓਵਰ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਲਗਾਓ
- ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਦੀ ਧਾਰਾ (29-ਏ) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ) ਤੋਂ (ਐਫ) ਵਿੱਚ ਉਹ ਜੋ ਉਹ 46ਵੀਂ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
- ਭਾਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦਾ ਅਸਰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਸੀ, ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।
- ਅਜਿਹੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ
- ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

- ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ 31-1-1982 ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ
- ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ
  - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ:
  - ਰਾਜ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਸੰਸਦ ਭਵਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ
- ਨਹੀਂ। 1/21/1-
  - ਮਿਤੀ: 31-1-1982
  - ਮੈਮੋਰੰਡਮ
  - ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਹਿਮਤੀ
- ਸੰਵਿਧਾਨ (46ਵੀਂ ਸੋਧ) ਬਿੱਲ ਦੀ ਕਾਪੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਸਦਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
  - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੇ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹਨ
- ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ:

- ਹਰਿਆਣਾ
- ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
- ਕਰਨਾਟਕ
- ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
- ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ
- ਮਣੀਪੁਰ
- ਮੇਘਾਲਿਆ
- ਉੜੀਸਾ
- ਪੰਜਾਬ
- ਰਾਜਸਥਾਨ
- ਸਿੱਕਮ
- ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ

- ਇਹਨਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਹੈ
- ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ.

/- (ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਅਗਰਵਾਲ)

- ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ

- ਨੂੰ
- ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ,

- (ਸਕੱਤਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਰਾਹੀਂ)"

- ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਵੀ ਫਾਈਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ
- ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ 12 ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ
- ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰੋ। ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ
- ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
- ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ। ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ

- ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਝਾਅ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੱਕ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ 46ਵੀਂ ਸੋਧ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।
- 59. ਦਰਅਸਲ, ਐਚ.ਐਮ. ਸੀਰਵਾਈ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿੱਚ 'ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ' (ਚੌਥਾ ਸੰਸਕਰਣ) ਪੰਨਾ 3156 'ਤੇ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ:
    - "ਧਾਰਾ 245 ਅਤੇ 246 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 11 ਦੇ ਅਧਿਆਇ 1 ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸੀਐਲ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।
- ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਸੂਚੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸੀਐਲ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। <u>ਵਿਧਾਨਕ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਿਸੇ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਜੋੜਕੇ, ਭਿੰਨਤਾ ਕਰਕੇ, ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਕੇ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ</u>
    - <u>ਦੂਜਾ, ਪਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ.</u>"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ) 60. ਪੜ੍ਹਨਾ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਭਾਰਤ ਸੰਘ

- (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਸੀਰਵਾਈ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਉਦਾਹਰਣ
- ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਾਧਾ ਜਾਂ ਕਟੌਤੀ ਵੀ ਇੱਕ 'ਤਬਦੀਲੀ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ
- ਧਾਰਾ 368 (2) ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
    - ਧਾਰਾ 368 (2) ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ, ਜੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਵਾਧਾ ਜਾਂ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ
- ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ
    - ਜੇ ਤਬਦੀਲੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।
        - 61. ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਫਾਰਮ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੱਤ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ
- ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜੇ ਐਂਟਰੀ ਵਿੱਚ ਅਪਵਾਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁੰਦੇ
    - 32 ਸੂਚੀ ਹੀ, ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਲਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ ਜੋੜ ਕੇ "ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ" ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਿਸਥਾਰ ਜਾਂ ਕਟੌਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਜੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ
-

- ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ <u>ਅਸਲ ਵਿੱਚ</u> ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਭਾ
  ਰਤ ਦਾ ਏ. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ, <u>ਅਸਲ ਵਿੱਚ</u> ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ
- ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੁਬਾਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ. ਇਹ ਕੋਈ ਪਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ
- ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ
- ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਐਂਟਰੀ 32 ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਜਾਂ ਮਿਟਾ ਕੇ ਜਾਂ ਘਟਾ ਕੇ ਘਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
- ਅਜਿਹਾ ਇੱਕ ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਰਾਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਅਰਥਾਤ, ਧਾਰਾ 366 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ ਜੋੜਨਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਜੋੜਨਾ।

- ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ
  - ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ 9, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ
  - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ' ਵਿਸ਼ਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ।
  - ਰਾਜਾਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ
  - ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰੀ, ਪੇਸ਼ੇਵਰ, ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ
  - ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਜੋ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਈ
  - ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਗ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ।

- ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 9 ਬੀ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਤੋਂ 243 ਤੱਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

- ਆਰਟੀਕਲ 243 ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਆਰਟੀਕਲ ਹੈ ਜੋ ਸਹਿ-ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ-
  ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਓਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁ-ਰਾਜ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਮਝੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੁਸਾਇਟੀ
  - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹਨ। ਆਰਟੀਕਲ 243 ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ
    ਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ, ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ
  - ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਸੇਰੀਅਟਿਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

- ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ ਹੀ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ

- ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਗਠਨ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੰਤਰਣ, ਮੈਂਬਰ ਆਰਥਿਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ।
- ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਜੇ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ 21 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।
- ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੀਟ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- ਆਰਟੀਕਲ 243 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਮੈਂਬਰ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
- ਧਾਰਾ 243ਜ਼ੈਡਜੇ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਵਿੱਤ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਅਜਿਹੇ ਸਹਿ-ਚੁਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੋ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਹਿ-ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ
    - ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।
- ਆਰਟੀਕਲ 243 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਗੈਰ-ਅੜਿੱਕੇ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ
- ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੀ ਚੋਣ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
    - ਬੋਰਡ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।
- ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈੱਡਐਲ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਿਰਫ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਬੋਰਡ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੋਵੇ
ਕੇਵਲ ਗਿਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਐਮ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਆਡੀਟਰਾਂ ਅਤੇ ਆਡਿਟਿੰਗ ਫਰਮਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਤਜਰਬਾ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਆਡਿਟ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਫਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- V. ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਐਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮ ਸਭਾ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਪੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਰੇਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਫਾਈਲ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਾਪਸੀ

- ਹਰ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦਾ, ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

- ਧਾਰਾ 243 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਪ-ਅਧੀਨ
    - ਧਾਰਾ (2), ਪੰਜ ਵੱਖਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

    - ਉਪਰੋਕਤ ਸਭ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁਣ ਅਧੀਨ ਹੈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀਆਂ। ਦਰਅਸਲ, ਆਰਟੀਕਲ 243 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ
        - ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਰਟੀਕਲ 243
        - ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖੱਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
        - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ।

    - ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਪੁਲਭਾਈ ਐਮ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮਿਲਕ ਐਮਕੇਟੀਜੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ(ਸੁਪਰਾ), ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

    - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243-ਜ਼ੈੱਡਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
        - ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ[ਸੋਧੋ] ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ
        - ਸਮਰੱਥ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੋਧ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਧ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਉਹਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਜੋ ਭਾਗ - ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਮਰੱਥ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ
        - ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਕਵੀਂ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫੈਤਵੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,
        - ਜੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਉਪ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਚੰਦਰ ਮਹਿਤਾ ਕੇਸ [(2011) 9 ਐਸਸੀਸੀ 573] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਉਪਲਬਧ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ।

- 67. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 9 ਬੀ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 246 (3) ਅਤੇ ਐਂਟਰੀ 32, ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਅੱਖਰ ਵਿੱਚ 'ਬਦਲਿਆ' ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਂਟਰੀ 32 ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ, 7 ਦੀ ਸੂਚੀ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ,
    - ਭਾਗ ਆਰਟੀਕਲ 246 (3) ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ
    - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ
    - ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਰਧ-ਸੰਘੀ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਭਾਗ , ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ,
- ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੇਵਾਂ ਤਹਿਤ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

    - 68. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ 9 ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ (73 ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1992 ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਗ 9 ਏ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
- ਸੰਵਿਧਾਨ (74ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1992 ਨੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਚੀ , 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 5, ਜੋ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ: -

    - ਸੂਚੀ —ਰਾਜ ਸੂਚੀ

- 5. ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ, ਭਾਵ, ਸਥਾਨਕ ਸਵੈ-ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ, ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟਾਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡਾਂ, ਮਾਈਨਿੰਗ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ।

    - ਸੰਵਿਧਾਨ 73ਵਾਂ ਅਤੇ 74 ਦੋਵੇਂ ਸੋਧਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਾਰਨ ਵੇਖਣਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਗ , ਕਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ
        - ਰਾਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਗ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਭਾਗ ਅਤੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ - ਦੇਖੋ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243। ਦੁਬਾਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 243
        - ਭਾਗ , ਆਰਟੀਕਲ 243 ਅਤੇ 243 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਭਾਗ ਅਤੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ
        - ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਗ 9 ਅਤੇ 9 ਏ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 243 ਓ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਜ਼ੈਡਜੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ

- ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136, 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਉਪਬੰਧ।

ਸੰ
ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ, 72ਵੀਂ ਅਤੇ 73 ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੋਵਾਂ ਤਹਿਤ ਸੋਧਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ

- ਇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 136 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਧਾਰਾ 136 ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ
- ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ V ਦਾ ਚੌਥਾ); ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ ਛੇਵੇਂ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 5 ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ

- ਭਾਰਤ ਦੇ); ਧਾਰਾ 246 (3) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ)।
  - ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 11 ਦਾ ਅਧਿਆਇ 1); ਅਤੇ ਐਂਟਰੀ 5 ਸੂਚੀ 2, 7 ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
  - (ਸੀ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਥਾ ਵੀ
  - ਇਸਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 73 ਵੀਂ ਅਤੇ 74 ਸੋਧਾਂ,
  - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।
  - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼੍ਰੀ ਜਾਨੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਭਾਗ 9 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, ਆਰਟੀਕਲ 245 ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 246 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 7 ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ
    - ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ
    - ਧਾਰਾ 246 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚੀ 32 ਸੂਚੀ ਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

- ਭਾਰਤ।
  - ਇਹ ਦਲੀਲ ਘੋੜੇ ਦੇ ਅੱਗੇ ਗੱਡੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇੱਕ ਕਲਾਸਿਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸੋਧ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਫਿਰ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 246 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ 2 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
- 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਫਿਰ ਭਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ
    - ਜੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੋਧ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

  - ਸ਼੍ਰੀ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਨੇ ਫਿਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 28 ਵਿੱਚੋਂ 17 ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਭਾਗ 9 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।
    ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਾਂਗ ਰੋਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ
    - ਆਰਟੀਕਲ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਕਿ ਕੋਈ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ

- 97ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ

- ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ। ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਗਰਿਕ ਕਿਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦੱਸਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਾਰਟਰ ਹੈ।

- ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਭਾਰਤ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੰਘਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਜੋ ਉਦੋਂ ਬੇਲੋੜਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸੋਧ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਸਹੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ
    - ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ , ਭਾਗ 9 ਬੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
- ਕੇਸ਼ਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)। ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਫੈਸਲਾ
    - ਇਹ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪਹਿਲੂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਗ 9 ਨੂੰ ਕੋਈ ਠੋਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ਼ਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- 74. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਭਾਗ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹਨ।
- 75. ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭਾਗ 9 ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਹਤ ਹੋਲੋਹਾਨ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਕੀ
- 10ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਨੂੰ ਬਾਕੀ 10ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ 10ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕੇ
    - ਪੈਰਾ 7. ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਕੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਬਾਕੀ ੧੦ ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -
- 68. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੋਧ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇਪਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
    - ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ, ਅਰਥਾਤ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ। ਪਰ ਸੋਧ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸੋਧ ਸੀ

- ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। [ਦੇਖੋ ਕੇਸ਼ਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ v. ਕੇਰਲ ਰਾਜ [(1973) 4 225], ਮਿਨਰਵਾ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ v. ਭਾਰਤ ਸੰਘ [(1980) 3 625], ਪੀ. ਸਾਂਬਾਮੂਰਤੀ v. ਏ.ਪੀ. ਰਾਜ [(1987) 1 362]
-].
- 69. ਕੀ ਧਾਰਾ 368 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ
  ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸੰਯੁਕਤ ਬਿੱਲ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਦਰਭ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ 'ਰੈਗ-ਬੈਗ' ਉਪਾਅ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸੋਧ ਉਪਾਅ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਧਾਰਾਵਾਂ () ਤੋਂ () ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ
- 368 (2) ਅਤੇ ਬਿੱਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ। ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਐਕਟ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ () ਤੋਂ (ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ () ਤੋਂ () ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ
- ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਕੱਲੀ ਸੰਸਦ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ
- ਸੰਘੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਹ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਕੱਲੀ ਸੰਸਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ
- ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

- ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੰਘੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ (ਏ) ਤੋਂ (ਈ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ
  - ਜੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ
  - ਸੰਘ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਸੋਧ ਸ਼ਕਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਰਾਜਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੋਧ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਵਾਧੂ ਲੋੜ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿੱਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ
  - ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਲਾਮ ਹੈ ਕਿ

- ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੋਧ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ
- ਇਕੱਲੀ ਕੰਪਨੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਰੱਖਦਾ ਹੈ. ਧਾਰਾ 368 (2) ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬਿੱਲ ਜੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ
- ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ
- ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ

- ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਸੋਧਾਂ ਵੀ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਸ਼ਬਦ "ਸੋਧ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ" ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਹੈ
    - ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਧ ਧਾਰਾਵਾਂ () ਤੋਂ () ਪ੍ਰੀਵਧਾਨ ਦਾ। ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ
    - ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੋਧ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦਾ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ
    - ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ। ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਕੇਸ [(1965) 1 933 : 1965 845] ਉਪਲਬਧ ਹਨ:
    - (ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. ਪੰਨਾ 940)
    - "ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 368 ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਉਸਾਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ
    - ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

- ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ "ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ" ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
    - ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ
    - ਬਿੱਲ ਜੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ) ਤੋਂ (ਈ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਜੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

H

- ਅਜਿਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਏ ਸੋਧ ਐਕਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਹੀਣ ਹੋਵੇਗਾ।

- ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ: "ਜਦੋਂ ਬਿੱਲ ਉਸ ਸਦਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
    - ਉਸ ਬੀ ਹਾਊਸ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
    - ਇੱਥੇ ਵੀ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਰਟੀਕਲ 4 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ
    - ਸਧਾਰਣ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ। ਉੱਥੇ
    - ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਬਿੱਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
    - ਅਤੇ ਬਿੱਲ ਸਿਰਫ ਆਮ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ
    - ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਪਰ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਸਨ ਜਿਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੈ
    - ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਿਛੋੜੇਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ
    - ਤਾਂ ਜੋ ਦੂਜੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਹੀਣ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ? ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇੱਕ ਉਲਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ
    - ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਸਲ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ।

- ਇਸ ਲਈ, ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਸੋਧ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਭਾਵੇਂ ਸਧਾਰਣ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
    - ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧਾਂ। ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ

- ਧਾਰਾ 368 (2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ। ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ
- ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਸੋਧ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ
- ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਜੋ
- ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇਪਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ, ਸੋਧ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਅੰਦਰ ਹਨ

- ਇਹ ਇਕੱਲੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੋਧਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
- ਵੱਖਰੇਪਣ ਦੀ ਪਰਖ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਕੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ
- ਹਿੱਸਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਬਚਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ. ਜੇ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, 'ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ'
    - ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਜੋ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼
- ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ
    - ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸਰੀਰਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੈਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀ ਜੋ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ
- ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਪੈਰਾ 7 ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖੜ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਭਾਵੇਂ ਪੈਰਾ 7 ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧ
    - ਇਸ ਲਈ, ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਬੰਧ[ਸੋਧੋ]
- ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਦਲੀਲਾਂ () ਅਤੇ () ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ:
    - ਇਹ ਕਿ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ।
        - ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੋਧ ਵਾਲੇ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

- ਅਜਿਹੇ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਜੋ ਕਰਦੇ ਹਨ

  ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ 'ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ' ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
- ਅਜਿਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।
  ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ (52ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1985, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ
- ਸੋਧ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ-ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਲਈ ਯੋਗ
- ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੁਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ
- ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ (52ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1985 ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਿਸ ਨੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ
- ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਡੀ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

- ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਉਸ ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਦਾ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- ਗੈਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਅਨੈਤਿਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ. ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੈਰਾ 7 ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ
- ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹਨ, ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਨ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 7 ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਨਾਲ ਕੱਟੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਹਨ.

- 76. ਭਾਗ ਦੀ ਧਾਰਾ 243 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਭਾਗ ਦਾ ਜੋ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸੋਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਰਾਜ, ਰਾਜ ਐਕਟ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ" ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ

- ਕ੍ਰਮਵਾਰ "ਸੰਸਦ, ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ" ਨੂੰ।
- ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ
- ਭਾਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਭਾਗ, ਇੱਕ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ
  ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ "ਹਵਾਲੇ" ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਕਰਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਧਾਰਾ 243 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹਿੱਸਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
- ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।

- 77. ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਕੀ ਹਨ ਹਲਾਹਨ (ਸੁਪਰਾ), ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਸੋਧ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸੋਧ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 10 ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਪੈਰਾ 7 ਇਕੱਲਾ
    - ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ
    - ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ, ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 246 (3) ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 7 ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ
    - ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਕੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ
- ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਰਗੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿੱਥੇ, ਜੇ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੋਧ ਭਾਗ 9 ਬੀ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:
- ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਨਵਾਂ ਭਾਗ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
- (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)
    - ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਸਕੀਮ "ਹੋਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
- ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ "ਹੋਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ" ਦਾ ਸੁਬੰਧ ਹੈ, ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨ। ਆਰਟੀਕਲ 246 ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬਹੁ-
    - ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਉਪ-ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਛੋੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਬਚਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ. ਇਹ ਠੀਕ ਸੀ
- ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ
    - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਸੋਧ ਅਜੇ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੋਧ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ
- ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

- ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ. ਇਹੀ ਤਰਕ ਏ ਫਿਰ ਪੂਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ 52 ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
- ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੋਧ ਦੀ ਪੂਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੋ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ
- ਉਹ ਕੀ ਹੁਨ ਹੁਲਾਹਨ(ਸੁਪਰਾ)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਤਰਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 43 ਬੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ
- ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੇਨਤੀ ਜਾਂ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ
- ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ।

- ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਕਿ
  ਧਾਰਾ ੨੪੩ਜ਼ੈਡਐਸ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ ੨੪੩ ਜ਼ੈਡਆਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 246 (3) ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਧਾਰਾ 246 (4) ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
  - ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੰਸਦ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚਿੰਤਤ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਟਰੈਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ
  - ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ 7ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ , ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਉਹ ਕੇਵਲ ਭਾਗ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਹਨ
  - ਸੰਬੰਧਿਤ, ਉਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜੋ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ਾ "ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ" ਹੈ
  - ਐਂਟਰੀ 32 ਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਗ 9 ਦੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

- ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੀ
  - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਐਂਟਰੀ 44 ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
  - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਚੀ 1 ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ,
    ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਆਧਾਰਸੰਘੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ "ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ" ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ
  - ਭਾਗ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ, ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

- ਜਾਂ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ ੯ ਬੀ ਦੀ ਸਮੁੱਚਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ
- ਭਾਰਤ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

    - ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੇ.

- ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਭਰਾ ਜਸਟਿਸ ਰੋਹਿਨਟਨ ਫਲੀ ਨਰੀਮਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਰੜੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।
- ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ 240 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।
- ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਕਿ
    - ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 243 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੇਵਰੇਬਿਲਟੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
- 3. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ 98ਬੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
- ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ ੨੪੩ਜ਼ੈਡਐਚ ਤੋਂ ੨੪੩ ਜ਼ੈਡਟੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਇਆ ਹੈ। 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਗਏ। ਆਧਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ
- ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ । ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ
- ਭਾਗ :

    - "ਭਾਗ
    - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ
    - 243. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ।—ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ,

- "ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;
- "ਬੋਰਡ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮੰਡਲ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੰਸਥਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
    - ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ;
- "ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਸੁਸਾਇਟੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;
- "ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਜਾਂ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
    - ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ;
- "ਅਹੁਦੇਦਾਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ,
    - ਚੇਅਰਪਰਸਨ, ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਪਰਸਨ, ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਖਜ਼ਾਨਚੀ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
    - ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ;
- "ਰਜਿਸਟਰਾਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੇਂਦਰੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰਾਰ
    - ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ
    - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦਾ;
- "ਰਾਜ ਐਕਟ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ;
- "ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸਹਿਕਾਰੀ
  ਸਮਾਜ ਜਿਸਦਾ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
    - ਇੱਕ ਰਾਜ ਦਾ।
    - 243. ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ- ਇਸ ਭਾਗ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ,
    - ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਗਠਨ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਮੈਂਬਰ-ਨਿਯੰਤਰਣ, ਮੈਂਬਰ-ਆਰਥਿਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ, ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ।

- ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਮਿਆਦ।—(1) ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੋਣਗੇ ਜਿੰਨੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:
    - ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ 21 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ:
- ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੀਟ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ।
- (2) ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇਗਾ:
    - ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਬੋਰਡ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਧਾਰਨ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀ ਨੂੰ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਉਸੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸਧਾਰਨ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਹੈ
    - ਇਸ ਦੀ ਮੂਲ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ।
- ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਤਜਰਬੇ ਵਾਲੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗੀ
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਵਿੱਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ:
    - ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਹਿ-ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ 21 ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ
- ਧਾਰਾ (1) ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਰਵੀਜ਼:
    - ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਹਿ-ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ:
- ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
    - 243. ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ।—(1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ

- ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਇੱਕ ਬੋਰਡ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ

ਬੋ

ਰਡ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਤੁਰੰਤ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ

- ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ।

- ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ
  - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਅਜਿਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ
  - ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼।

243. ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਮੁਅੱਤਲੀ

- ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਣਗੌਲਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ:
  - ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੀ ਥਾਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਅੱਤਲੀ-
- ਇਸ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਡਿਫਾਲਟ ਦਾ; ਜਾਂ
- ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ; ਜਾਂ
- ਬੋਰਡ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ; ਜਾਂ
- ਬੋਰਡ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ; ਜਾਂ
  - (v)ਧਾਰਾ 243 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਹੈ
    ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ:
  - ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ
    ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਗਾਰੰਟੀ:
  - ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਬੈਂਕਿੰਗ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬੈਂਕਿੰਗ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1949 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ:

- ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਬੈਂਕਿੰਗ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ "ਛੇ ਮਹੀਨੇ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ "ਇੱਕ ਸਾਲ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ "ਇੱਕ ਸਾਲ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਹੋਵੇ।
- (2) ਕਿਸੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦੇਵੇਗਾ।
- ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਈ।
    - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਆਡਿਟ—(1) ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਆਡਿਟਿੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ
- ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ।
    - ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਆਡੀਟਰਾਂ ਅਤੇ ਆਡਿਟਿੰਗ ਫਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਜਰਬਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਆਡਿਟ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।
- (3) ਹਰੇਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਆਡੀਟਰ ਜਾਂ ਆਡਿਟਿੰਗ ਫਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਡਿਟ ਕਰੇਗੀ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਡੀਟਰ ਜਾਂ ਆਡਿਟਿੰਗ ਫਰਮਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਪੈਨਲ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ
- ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ।
- ਹਰੇਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਆਡਿਟ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਖਾਤੇ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।
- ਇੱਕ ਚੋਟੀ ਦੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਜੀ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮਾਜ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
        - ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ।
            - 243. ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ—ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਉਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਲਾਨਾ
- ਹਰੇਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਵੇਗੀ

- ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ

ਕਾ

ਰੋਬਾਰ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

- ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਲੇਖਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ.
- ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਲੋੜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ
  - ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੱਧਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- ਹਰੇਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਹਰ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਟਰਨ ਭਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ।
ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ, ਅਰਥਾਤ:-
- ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ;
- ਇਸ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਆਡਿਟ ਕੀਤਾ ਸਟੇਟਮੈਂਟ;
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰਪਲੱਸ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ;
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ;
- ਇਸ ਦੀ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਘੋਸ਼ਣਾ
ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਕਰਵਾਉਣਾ; ਅਤੇ
- ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ।
  - 243. ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ।—(1) ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ
  - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ।
- ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ
  - ਜੁਰਮਾਂ ਵਜੋਂ, ਅਰਥਾਤ:-

- (ਏ) ਕੋਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਝੂਠੀ ਵਾਪਸੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ;
- (ਅ) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਬਹਾਨੇ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਸੰਮਨ, ਬੇਨਤੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ
    - ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ;
    - () ਕੋਈ ਵੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਰਨ ਦੇ, ਕਿਸੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤੋਂ ਕੱਟੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚੌਦਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
- ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;
    - (ਡੀ) ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਜੋ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਖਾਤਿਆਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਰਿਕਾਰਡਾਂ, ਨਕਦੀ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ
- (ਈ) ਜੋ ਵੀ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ
    - ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ.
    - 243. ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ- ਇਸ ਭਾਗ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੀਆਂ
- "ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ", "ਰਾਜ ਐਕਟ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ "ਸੰਸਦ", "ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ" ਜਾਂ "ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ" ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
    - 243. ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ- ਇਸ ਭਾਗ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੀਆਂ
- ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਇੱਕ ਸੰਨ
    - ਧਾਰਾ 239 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਲੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ:
    - ਬੁਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਰਾਜ਼ਟ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਭਾਗ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ
    - ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
    - 243. ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ- ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਹਿ-ਸਬੰਧਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ

- ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਓਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਸੰ
  ਵਿਧਾਨ (97ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2011 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਜੋ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ
- ਇਸ ਭਾਗ ਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ
- ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ
- ਸ਼ੁਰੂ, ਜੋ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇ।

- ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਐਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਤੋਂ 243 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਹਨ, ਜੋ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ
  - ਕਿ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ
  - ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ-2 ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ "ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ" ਨੂੰ ਸ਼ਰਤਬੱਧ, ਬੰਦ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਂਟਰੀ 32 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ, ਇਸ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
  - ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧ । ਆਰਟੀਕਲ 246 (3) 'ਤੇ ਵੀ ਡੀ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ
  - ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 1 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

- ਇਹ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ, ਸਵਾਲ
  - ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਅਤੇ 243, ਮੌਜੂਦ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਰੇਬਿਲਟੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ.

- ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ, ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ,
  - ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਉਪਕਰਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਆਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਐਂਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਸਨ
  - ਸੂਚੀ ਦੀ 32, ਅਰਥਾਤ, ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ
  - ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ। ਇਹ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇ ਧਾਰਾ 243 ਅਤੇ 243 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਗੋਦ ਲੈਣ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- 8. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1, ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਸੂਮ ਕੇ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਿਤਿਕਾ ਸਿਨਹਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਦਖਲਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ, ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 243ਜ਼ੈੱਡਆਰ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਐਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸੇਵਰੇਬਿਲਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

- 9. ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀਕੇ ਜਾਨੀ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ [ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਤਿਆਂ ਵਜੋਂ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰਵੀਜ਼ ਧਾਰਾ 368 (2)]
- ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
    - ਇੰਟਰਵੇਨਰਾਂ ਲਈ ਇਹ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਧਾਰਾ 243 ਤੋਂ 243 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਜੋ ਕਿ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਨੂੰ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ
- ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
    - 10. ਵੱਖਰੇਪਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਇਆ
    - <u>ਆਰ.ਐਮ.ਡੀ. ਚਮਰਬਾਗਵਾਲਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵੀ. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ</u>
- <u>ਇੱਕ ਹੋਰ 1</u>. ਇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।
    - ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ:
        - "22. ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਹੁਣ ਇਹ ਵਿਚਾਰਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜੂਏ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ
- ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਡੀ) ਵਿੱਚ "ਇਨਾਮ ਮੁਕਾਬਲੇ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੁਨਰ ਵਾਲੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
        - ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਵੱਖਰੇਪਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕਈ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
- ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ:
    - ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਹਿੱਸੇ ਉਸ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਰਕ ਹੈ. ਟੈਸਟ

    - 1957 628

- ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਏ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਹਿੱਸਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਬਾਕੀ
- ਕਾਨੂੰਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਕਾਰਪਸ ਜੁਰਿਸ ਸੇਕੰਡਮ, ਭਾਗ 82, ਪੰਨਾ 156; ਸਦਰਲੈਂਡ ਆਨ ਕੰਸਟੀਚਿਊਟਰੀ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ, ਭਾਗ 2 ਪੰਨਾ 176-177.

- ਜੇ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਅਟੁੱਟ ਹਨ
ਇਹ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਯੋਗਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
  - ਐਕਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇ ਉਹ ਇੰਨੇ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਬਚਦਾ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਕੋਡ ਹੈ
  - ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ, ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ
  - ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਾਕੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਕੂਲੀ ਦੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਗ. ਮੈਂ ਪੰਨਾ 360-361 ਤੇ; ਕ੍ਰਾਫੋਰਡ ਆਨ ਸਟੈਚੁਟਰੀ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ, ਪੰਨਾ 217-218.
- ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜਾਇਜ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ
ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਜੋ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ, ਜੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਵੇਗੀ. ਵੀਡੀਓ ਕ੍ਰਾਫੋਰਡ
  - ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਸਾਰੀ ਬਾਰੇ, ਪੰਨਾ 218-219.
- ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿੱਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਪਰ ਅਯੋਗ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਬਚਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇੰਨਾ ਪਤਲਾ ਅਤੇ ਕੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
  - ਇਹ ਉਦੋਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ.

- ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗਤਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕੋ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; (ਦੇਖੋ ਕੂਲੀ
  - ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ, ਭਾਗ 1, ਪੰਨਾ 361-362); ਇਹ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਜੋ ਹੈ
  - ਸਮੱਗਰੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

- 6. ਜੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਬਚਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ. ਸਦਰਲੈਂਡ 'ਤੇ ਵਿਦਾ
ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਸਾਰੀ, ਭਾਗ 2, ਪੰਨਾ 194.
- ਵੱਖਵਾਦ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ. ਕਾਨੂੰ ਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਦਰਲੈਂਡ ਰਾਹੀਂ ਨਿਰਮਾਣ, ਭਾਗ 2, ਪੰਨਾ 177-178.
- o ਅਸੀਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੋਧ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ
  - ▪ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੋ ਧਾਰਾ 368 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 368 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:
    - 368. ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਲਈ।
- ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੰਸਦ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨ, ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (2) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੇਵਲ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਕਸਦ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਬਿੱਲ ਉਸ ਸਦਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਸਦਨ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
- ਵੋਟਿੰਗ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹੇਗਾ
  - ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ:
  - ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-
- o ਆਰਟੀਕਲ 54, ਆਰਟੀਕਲ 55, ਆਰਟੀਕਲ 73, ਆਰਟੀਕਲ 162, ਆਰਟੀਕਲ 241 ਜਾਂ ਜੀ ਆਰਟੀਕਲ 279 ਜਾਂ
- o ਭਾਗ V ਦਾ ਅਧਿਆਇ ਚੌਥਾ, ਭਾਗ V ਦਾ ਅਧਿਆਇ V, ਜਾਂ ਭਾਗ ਦਾ ਅਧਿਆਇ , ਜਾਂ
- o ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ, ਜਾਂ

- (ਈ) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਸੋਧ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ
- ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- ਆਰਟੀਕਲ 13 ਵਿਚਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਬੀ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੋਧ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ।
- ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੋਧ (ਭਾਗ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਸਮੇਤ) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 55 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ
    - ਸੰਵਿਧਾਨ (42ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1976
      ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ।
- ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ, ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
    - ਧਾਰਾ 368 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਸਮੇਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ:
        - ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
            - ਧਾਰਾ 368 ਵਿੱਚ;
        - ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਇੱਕ ਠੋਸ ਸੀਮਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਲੋੜ ਲਈ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈਕਿ ਸੰਸਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।
    - ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਰਟੀਕਲ 243 ਤੋਂ 243 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹਨ, ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ।
        - ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ ਧਾਰਾ 243 ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਕੋ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ
        - ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਿਵੇਰੇਬਿਲਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ
        - ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

- 14. ਇਹ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ ਬਨਾਮ ਜ਼ੀਲੂ ਅਤੇ ਹੋਰ[2]. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੰਸਦ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਥਿਤ ਹੈ। ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਹਿਲੂਆਂ, ਇਸ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ-7 ਦਾ ਆਧਾਰ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:
    - "7. ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬਾਰ: ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਕਾਨ।
- 15. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਸਵੀਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ
- ਪੈਰਾ-7 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਨੁਸੂਚੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੇਵਰੇਬਿਲਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਚਰਚਾ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ:
- "66. ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜੋ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਕੱਢਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹਮਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ
    - ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੱਸਾ ਰੱਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਸੇਵਰੇਬਿਲਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਕੁਲੀ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ
    - ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ: [ਕੁਲੀ: ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ, (8ਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ) ਭਾਗ 1 ਪੰਨਾ 359-60.]
        - "ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਫਾਰਮ
    - ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਨਾਕਾਫੀ ਹੈ. ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਸਫਲਤਾ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਯੋਗ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
    - ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹਿੱਸਾ ਬਾਕੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

- (1992) .2 651

- ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਰਜਿਤ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ
- ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ. ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ
- ਪ੍ਰਬੰਧ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹੀ ਐਕਟ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ
- ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ
- ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਅਤੇ ਸਲਾਮੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਪਵਾਦ ਲਈ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਕੋ ਐਕਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਜੁੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ
- ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਜੋ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹਨ।

- ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਸੋਧ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇਪਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਮੂਲ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।
  - ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ, ਅਰਥਾਤ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ। ਪਰ
  - ਸੋਧ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। [ਦੇਖੋ ਕੇਸ਼ਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕੇਸਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਵੀ. ਕੇਰਲ ਰਾਜ [(1973) 4 ਐਸਸੀਸੀ 225 : 1973 ਸੁਪ ਐਸਸੀਆਰ 1] ਮਿਨਰਵਾ ਮਿੱਲਜ਼
  - ਲਿਮਟਿਡ v. ਭਾਰਤ ਸੰਘ [(1980) 3 625 : (1981) 1 206]
  - ਸੰਬਾਮੂਰਤੀ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਏ.ਪੀ. ਰਾਜ [(1987) 1 362 : (1987) 2
  - ਏਟੀਸੀ 502 : (1987) 1 ਐਸਸੀਆਰ 879]]।
- ਕੀ ਧਾਰਾ 368 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ
  - ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ?
    ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸੰਯੁਕਤ ਬਿੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
  - ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਦਰਭ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ 'ਰੈਗ-ਬੈਗ' ਉਪਾਅ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਉਪਾਅ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ () ਤੋਂ (ਧਾਰਾ 368 (2) ਅਤੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
    ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ
  - ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੇਜੇ ਬਿਨਾਂ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
  - ਸੋਧ ਐਕਟ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ

- ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ
    - ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ (ਏ) ਤੋਂ (ਈ) ਤੱਕ ਪਰ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ
    - ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ (ਈ) ਅਨੁਸਾਰ, ਇਕੱਲੀ ਸੰਸਦ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ
        - ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੁਝ ਸੰਘੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨਾ। ਜੇ ਸਿਧਾਂਤ
- ਸੇਵਰੇਬਿਲਟੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
        - ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੋਧਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਕੱਲੀ ਸੰਸਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।
    - ਕੀ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੈ 368 (2) ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
        - ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ? ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਸਥਿਰ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਸਹੀ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਹੈ ਜੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਆਮ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਸ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ
- ਕੇਸ" ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜਿੱਥੇ "ਮੁੱਖ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ"।
        - [ਦੇਖੋ: ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਮਹਾਰਤ ਰੇਲਵੇ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ v. ਬੇਜ਼ਵਾੜਾ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ [(1944) 71 ਆਈਏ 113, 122: ਏਆਈਆਰ 1944
- ਪੀਸੀ 71 : 48 618] , v. ਇੰਡੋ-ਮਰਕੇਨਟਾਈਲ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ [1959]
        - ਸੁਪ 2 ਐਸਸੀਆਰ 256, 266 : ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 713 : (1959) 36 ਆਈਟੀਆਰ 1]
    - ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੰਘੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ
- (ਈ) ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ-
        - ਸੰਘ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਸੋਧ ਸ਼ਕਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਰਾਜਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੋਧ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਲੋੜ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸਲਾਮ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ
        - ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ। ਇੱਕ ਸੋਧ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

H

- ਸਿਰਫ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਜੋ ਇਹ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ "ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇਗਾ"। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ
- ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ
- ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ
- ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਸੋਧਾਂ ਵੀ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਸ਼ਬਦ "ਸੋਧ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ" ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
- ਰਾਜ ਉਹ ਸੋਧ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾਵਾਂ () ਤੋਂ () ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ। ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਲੋੜ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੋਧ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ,
- ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ
- ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਕੇਸ [(1965) 1 933 : 1965 845] ਅਯੋਗ: (ਪੰਨਾ 940)
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਰਾਏ 'ਚ ਧਾਰਾ 368 ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ
- ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਘਟਾਇਆ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

- 73. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ: "ਜਦੋਂ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਉਸ ਸਦਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ
- ਅਤੇ ਉਸ ਸਦਨ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ

- ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸਧਾਰਣ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ

- ਧਾਰਾ 368 (2) ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਹੀ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਮ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧਾਂ
- ਐਕਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸੋਧਾਂ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
- ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ। ਕੀ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
- ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਤਾਂ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀਣ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ? ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇੱਕ ਉਲਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ
- ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੋਧ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਅਸਲ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
    - 75. ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਸੋਧ ਐਕਟ, 1958 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
- ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਪੈਨਲ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਤਬਾਦਲਾ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦੀ ਹੈ

- ਕਮਿਸ਼ਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ।
    - ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ, ਜੇ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਿਤ ਤਬਦੀਲੀ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 29 (4) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ
- ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਸੋਧ ਐਕਟ, 1951 ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ
    - ਲੋੜੀਂਦੇ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਕੋਈ ਵੀ ਬਿੱਲ ਜੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਹੈ ਅਤੇ ਰਹੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ". ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ
- ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਭਾਵ ਧਾਰਾ 41 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਸੀ
    - ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ। ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੂਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ

- ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਸੋ ਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਰਾਜ਼। ਧਾਰਾ 29 ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ
- ਧਾਰਾ 368 (2) ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇੱਕ ਹਨ
- ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਮ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
- ਸਹਿਮਤੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ
- ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਸੋਧ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 368 (2) ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਭਾਵੇਂ ਸਧਾਰਣ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਨਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। () ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧਾਂ। ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਵਿਚ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ
- ਧਾਰਾ 368 (2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ
- ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ
- ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ। ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਸੋਧ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਪੁਸ ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ

  ਈ, ਸੋਧ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਅੰਦਰ ਹਨ
- ਇਹ ਇਕੱਲੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੋਧਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
- 76. <u>ਵਿਛੋੜੇਪਣ ਦੇ ਟੈਸਟ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ</u>
- <u>ਜੇ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹਿੱਸਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਕੀ ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਬਚਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ।</u>
- ਜੇ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਰਿਪੋਰਟ
- 'ਦਲ-ਬਦਲੀ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ' ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਅਤੇ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸਰੀਰਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

- ਪੈਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀ ਜੋ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਪੈਰਾ 7 ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ
- ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਾਂ 'ਤੇ ਖੁਰਾ ਨਹੀਂ ਉਤਰ ਸਕਦਾ ਜੇ ਪੈਰਾ 7 ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ।
- ਇਸ ਲਈ ਪੈਰਾ 7 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
- ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ।

▪ (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

- 16. ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪਹਿਲਾ ਨਿਯਮ ਆਰ.ਐਮ.ਡੀ. ਚਮਰਬਾਗਵਾਲਾ (ਸੁਪਰਾ) ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਰਕ ਹੈ. ਟੈਸਟ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਜਾਇਜ਼ ਭਾਗ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮ ਨੰਬਰ 7 ਹੈ. ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ
- ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ
  - ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ. 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:
    - "ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਨੇ, ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ
  - ਭਾਰੀ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸੰਗਠਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਚੋਣਾਂ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ
- ਅਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ
  - ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ। ਇਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਫੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰਤਾ ਨੇ ਮਾੜੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭ੍ਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਥਾਪਤ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ,
  - ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੁਧਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
- ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ।

- "ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ" ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਐਂਟਰੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ 32 ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਹਨ
    - ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ। ਰਾਜ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ,
    - ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ
    - ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਫਲਾਂ ਦੀ ਵੰਡ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਹੋਇਆ ਹੈ
    - ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਗੁਣਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨਾ
    - ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਰਾਜ ◌ਾ◌ं ਦੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਬਾਹਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।
    - ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ।
- ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿ-
    - ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਲੋਕਤੰਤਰੀ, ਪੇਸ਼ੇਵਰ, ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ
    - ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਭਾਗ ਤਾਂ ਜੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰੂਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਪਹਿਲੂ
    - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰੀ, ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕੰਮਕਾਜ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ V (ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਆਰਟੀਕਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਜ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਗਠਨ, ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਣ।
    - ਸਹਿਕਾਰੀ ਦਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ[ਸੋਧੋ] ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਨਵਾਂ ਭਾਗ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।
    - ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਮਲੇ, ਅਰਥਾਤ:-
    - () ਸਹਿ-ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ, ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ
    - ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਮੈਂਬਰ-ਨਿਯੰਤਰਣ, ਮੈਂਬਰ-ਆਰਥਿਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ;

- (ਅ) ਕਿਸੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ 21 ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ;
    - () ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ;
- (ਡੀ) ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਸੁਪਰਸੈਸ਼ਨ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ;
    - (ਈ) ਸੁਤੰਤਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਡਿਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ;
- (ਚ) ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ;
- ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਦੀਆਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ;
- ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੀਟ ਰਾਖਵਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਦੋ ਸੀਟਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ
    - ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ; () ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ।
    - ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ
        - ਹੋਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਰੋਕਥਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੇ।
    - ਇਹ ਬਿੱਲ ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)
    - ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ.
    - ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ। ਚੋਣਾਂ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਫੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰਤਾ ਸੀ
    - ਪ੍ਰਬੰਧਨ[ਸੋਧੋ] ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ "ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ" ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

- ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਏ ਨੇ ਦੇਖਿਆ. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਚਨਬੱਧ ਸੀ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, <u>ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ</u>,
- ਲੋਕਤੰਤਰੀ, ਪੇਸ਼ੇਵਰ, ਖੁਦਮੁਖ਼ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਭਾਗ ਨੂੰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
- ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਅਤੇ
- ਹੋਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

- ਇਸ ਲਈ, ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਇਕਸਾਰ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ,
  - ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ ਭਰ ਵਿੱਚ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਐਂਟਰੀ
  - ਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ।
- ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਸੈਟਿੰਗ ਅਤੇ ਤਰੀਕਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,
  - ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧੀ , ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਤਬੱਧ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ
  - ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ।

- ਦੂਜਾ ਨਿਯਮ ਕਿੱਥੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ <u>ਆਰ.ਐਮ.ਡੀ. ਚਮਰਬਾਗਵਾਲਾ</u> (ਸੁਪਰਾ) ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਅਟੁੱਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਪਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ
  - ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ, ਕਿ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਾਕੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਰਹਿਣਗੀਆਂ, ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ, ਫਿਰ, ਵੱਖਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਜੋ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ.

- ਤੀਜਾ ਨਿਯਮ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਹ (ਪ੍ਰਬੰਧ) ਹਨ
  - ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ, ਜੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ, ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਮੁੱਚੇ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ. <u>ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ</u> (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ <u>ਆਰ.ਐਮ.ਡੀ.</u>

- ਇੱਕ ਚੁਮਾਰਬਾਗਵਾਲਾ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ (ਪੈਰਾ -76 ਵਿੱਚ) ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਇਹ ਕਿ ਕੀ, ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਬਚਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ.

- ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਐਂਟਰੀ 32 ਨੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ
    - ਬੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, ਜੋ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ। ਸੰਸਦ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਉਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਕ ਰਸਤੇ ਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ, ਜੋ ਕਿ
    - ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ. ਸੀ 97ਵੀਂ ਸੋਧ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 2012 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ
    - ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ. ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਉਤਮ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਘੀ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਸੀ।
    - ਸੰਵਿਧਾਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਰੂਪ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਕੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਭ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ
    - ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਈ ਸੰਸਦ ਨੇ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਜੇ ਇਹ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ
    - ਆਰਟੀਕਲ 243 ਤੋਂ 243 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਚਾਹੇ ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣ ਜਾਂ
    - ਸੰਸਦ ਦਾ ਟੀਚਾ ਸੀ।

- ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 368 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

- ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ। ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ, ਸੱਚਮੁੱਚ, ਸੇਵਰੇਬਿਲਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ, ਆਰਟੀਕਲ 243 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ,
    - ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵਾਂਗਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਚਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਓ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੈ

- (ਆਰਟੀਕਲ 243 ਅਤੇ 243), ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉ ਹ ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਐਚ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਕਿਊ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਟੀ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

- <u>ਕਿਹੋਟੋ ਹੋਲੋਹਾਨ</u> (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ
  - ਸੇਵਰੇਬਿਲਟੀ ਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਪੈਰਾ-7 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਐਲਾਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ
  - ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਜੋ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਪਾਵਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

- ਸਵਾਲ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ 243 ਅਤੇ 243 ਸੁਤੰਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ? ਖ਼ਾਤਰ
  - ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈੱਡਆਰ ਅਤੇ 243ਜ਼ੈਡਐਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।
    - "ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ 243 ਅਰਜ਼ੀ। – <u>ਇਸ ਭਾਗ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ</u>
    <u>ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਉਸ ਸੋਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਹੈ</u>
    - <u>"ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ", "ਰਾਜ ਐਕਟ" ਜਾਂ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ "ਸੰਸਦ", "ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ" ਜਾਂ "ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ" ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।</u>
    - 243. ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। - <u>ਇਸ ਈ ਭਾਗ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ</u>
    - <u>ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਧਾਰਾ 239 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਲੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ,</u>
    - <u>ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ:</u>
    - ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਭਾਗ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

- ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ
  - ਆਰਟੀਕਲ 243 ਤੋਂ 243 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ 'ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ', ਜਿਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਜੋ ਧਾਰਾ 243 ਤੋਂ 243 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ
  - ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ।

- ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ।
- ਕੀ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਨ? ਮੈਂ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ
- ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਲ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਗਰੰਡਨੋਰਮ ਵਿੱਚ ਹੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਬੋਲਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੱਥਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟੇ ਜਾਣਗੇ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ।
- 30. ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ (ਆਰਟੀਕਲ 243 ਤੋਂ 243) ਹਨ, ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਬੁਰਸ਼ ਨਾਲ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 243 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬੈਸਾਖੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹਿੱਸਾ,
- ਜੋ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ
    - ਜੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ 243 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਸ਼ਚਤ ਬੁਨਿਆਦਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਹੈ
- ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁੱਕ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਧਾਰਾ 243 ਆਰ ਅਤੇ 243 ਜ਼ੈਡਕਿਊ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਹਨ।
    - 31. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।
- 32. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਬੇਦਾਅਵਾ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

